

گیاهان دارویی استان فارس

ایرج جاوید تاش^(۱)

چکیده

روند رو به رشد جمعیت در کشور و نیز کمبود دارو و به ویژه اثرات سوء جانبی داروهای شیمیایی، انسان را به دخالت بی رویه در منابع طبیعی وا می دارد. چون گیاهان دارویی و فرآورده های جنبی استان فارس از لحاظ اقتصادی - اجتماعی و نیز اشتغال زایی یکی از منابع مهم دارویی کشور به شمار می رود، بنابراین به منظور شناسایی این منبع عظیم ژنتیکی با ارزش، به ویژه گیاهان بومی مهم که شرایط اکولوژیکی استان را نشان می دهند بررسی همه جانبه ای انجام گرفت. در این جهت، ضمن مطالعات اولیه و بررسیهای صحرایی، پوشش گیاهی جنگلی و مرتعی مناطق مختلف استان فارس بررسی و نسبت به جمع آوری و شناسایی ۴۸۳ نمونه گیاه از ۹۴ خانواده و ۲۵۲ نمونه بذر از ۷۳ خانواده اقدام شد. به علاوه مراحل فنولوژی تعداد ۱۴۴ نمونه گیاه از ۴۱ خانواده مورد بررسی قرار گرفت.

مقدمه

از زمانهای دور تاکنون، گیاهان دارویی جایگاه خاصی در درمان بیماریها و نیز تهیه داروها داشته اند. بدون شک می توان اظهار داشت که بشر از زمانی که بیماری را شناخته، با گیاهان دارویی نیز آشنا شده است. هنوز هم با گذشت سالیان طولانی و در اوج پیشرفتهای صنعتی و تکنولوژیکی نوین، با وجود اینکه زندگی ماشینی، رابطه عمیق و گسترده انسان را با طبیعت محدود کرده و طول عمر، نشاط و زندگی آرام طبیعی را از انسانها گرفته است. لیکن هنوز بسیاری از مواد اولیه که امروزه به عنوان مواد مؤثر در

صنعت داروسازی به کار می‌روند، منشأ گیاهی دارند، چراکه هم میزان ماده مؤثر در گیاه بیشتر است و هم تهیه آن ارزان‌تر تمام می‌شود (۲۳). بنابراین می‌توان گفت که گیاهان دارویی هنوز هم جایگاه خود را در درمان و پیشگیری امراض حفظ کرده و اهمیت ویژه‌ای دارند. براساس اطلاعات منتشر شده از طرف وزارت صنایع (۱۳) سالانه بالغ بر چهل میلیارد ریال بابت خرید مواد اولیه دارویی، با منشأ گیاهی صرف می‌شود که عمده این مواد از گیاهانی بدست می‌آیند که دستیابی به آنها در کشور ما، امکان‌پذیر است. از طرفی کشور ایران به دلیل تنوع آب و هوا و شرایط اقلیمی مساعد، پوشش گیاهی بسیار غنی‌ایی دارد و چه بسیارند گنجینه‌های گیاهی باارزشی که هنوز ناشناخته مانده‌اند که با ادامه کوششها و در نتیجه شناسایی آنها، سرمایه عظیمی به این گنجینه افزوده خواهد شد. با توجه به این مسایل، منطقی به نظر می‌رسد که ادعا شود که ایران یکی از منابع مهم گیاهان دارویی مهمی به شمار می‌رود که می‌بایست این منابع به نحو شایسته و معقول، مورد استفاده قرار گیرند. از این رو در مدت بررسی و تحقیق، اهداف زیر دنبال شد:

- * تعیین پوشش گیاهی جنگلی و مرتعی
- * جمع‌آوری و شناسایی گیاهان دارویی و تعیین نقاط پراکنش
- * تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی مهم منطقه
- * کاشت گلخانه‌ای و مزرعه‌ای برخی گیاهان دارویی مهم منطقه

مواد و روشها

استان فارس در جنوب ایران، بین ۲۷ درجه و ۳ دقیقه تا ۲۱ درجه و ۴۳ دقیقه عرض شمالی و ۵ درجه و ۳۷ دقیقه تا ۵۵ درجه و ۴۸ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. این استان با حدود ۱۴ میلیون هکتار وسعت، از شمال به استانهای اصفهان و کهگیلویه و بویراحمد، از جنوب به استان بوشهر، از شرق به استانهای کرمان و

هرمزگان و از مغرب به استان کهگیلویه و بویراحمد، محدود است. این استان از نظر آب و هوایی به اقلیم خشک و نیمه استوایی، اقلیم ایران و توران، شامل مناطق استپی، نیمه استپی، جنگلهای خشک و کوههای مرتفع، تقسیم گردیده است.

به منظور شناسایی پوشش گیاهی و نیز جمع آوری نمونه های دارویی در هر رویشگاه، طی برنامه ای زمانبندی شده، سالانه و در فصول مختلف، به مناطقی از استان عزیمت کرده و نمونه گیاهان دارویی در بهار، تابستان و پاییز جمع آوری گردیدند. به علاوه نقاط پراکنش گیاهان جمع آوری شده، گونه های همراه و نیز گونه های غالب هر منطقه تعیین شد. همچنین خواص درمانی محلی و نحوه مصرف هر نمونه گیاه دارویی در هر رویشگاه تحقیق و ثبت شد.

ازاضی مرتعی استان فارس، بیشتر از نوع درجه ۳ و ۴ بوده و پوشش های مهم گیاهی این مراتع اغلب از نباتات تیره بقولات به شمار می روند. تعداد ۴۸۳ نمونه گیاه دارویی از ۹۴ خانواده، همراه با خواص درمانی محلی آنها از مناطق مختلف استان جمع آوری و شناسایی شدند.

مهمترین گونه های مرتعی دارویی شناخته شده استان که در مناطق مختلف رویش دارند، در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۱۲۰	گربایگان	<i>Asteraceae</i>	<i>Artemisia siberi</i> Besser subsp. <i>Siberi</i>	درمنه	درمنده
۱۷۵۰	کوه سفید مه‌بیز	<i>Asteraceae</i>	<i>Achillea millefolium</i> L.	بومادران	—
۱۷۸۰	خرمنکوه	<i>Asteraceae</i>	<i>Achillea micrantha</i> Willd.	گونه‌ای بومادران	—
۱۸۰۰	حوالی سروستان	<i>Asteraceae</i>	<i>Achillea Wilhelmsii</i> c. koch.	گونه‌ای بومادران	—
۱۹۹۰	حوالی آباد	<i>Asteraceae</i>	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	برنجاسف	سربرنجاسف
۱۵۲۰	حوالی سروستان	<i>Asteraceae</i>	<i>Artemisia</i> cf. <i>annlia</i> .	گونه‌ای برنجاسف	—
۲۲۰۰	حوالی اقلید	<i>Papilionaceae</i>	<i>Astragalus</i> cf. <i>parowianus</i> Boiss. et Haussk.	گونه‌ای گون	—
۲۲۰۰	حوالی اقلید	<i>Papilionaceae</i>	<i>Astragalus adscendens</i> Boiss.	گونه‌ای گون	—
۱۸۰۰	حوالی سعادت‌آباد	<i>Cruciferae</i>	<i>Alyssum</i> cf. <i>heterotricum</i> Boiss.	گونه‌ای قدومه	—
۸۵۰	حوالی کازرون	<i>Cruciferae</i>	<i>Alyssum calycinoides</i> hausskn.	گونه‌ای قدومه	—
	پس کوهک	<i>Polypodiaceae</i>	<i>Adiantum capillus – veneris</i> L.	پرسیاوشان	—
۱۵۶۰	حوالی کوه‌پیشان	<i>Malvaceae</i>	<i>Althaea</i> cf. <i>officinalis</i> L.	گل ختمی	—
۱۵۰۰	خیبرآباد سروستان	<i>Malvaceae</i>	<i>Alcea aucheri</i> (Boiss.) Alef.	گونه‌ای ختمی	—
۱۵۰۰	کوه‌پیشان	<i>Malvaceae</i>	<i>Alcea kurdica</i> (schlecht) Boiss.	گونه‌ای ختمی	—

ادامه جدول شماره ۱ - گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۲۵۰	استهبان	<i>Asteraceae</i>	<i>Cichorium intybus</i> L.	کاسنی	—
۱۶۶۰	حوالی شیراز	<i>Asteraceae</i>	<i>Arctium lappa</i> L.	بابا آدم	—
۲۰۵۰	حوالی حسین آباد	<i>Asteraceae</i>	<i>Acroptilon repense</i> (L.) DC.	تلخه	—
۲۲۵۰	ارتفاعات بابامیدان	<i>Araceae</i>	<i>Arum</i> cf. <i>elangatum</i> stev.	—	کارده
۱۶۵۰	حوالی زرقان	<i>Liliaceae</i>	<i>Allium ampeloprosrum</i> Boiss.	گوندای سیر وحشی	سیرموک
۱۶۰۰	خرمنکوه	<i>Liliaceae</i>	<i>Allium stamineum</i> Boiss.	گوندای سیر وحشی	سیرموک
۲۰۵۰	حوالی دشت ارژن	<i>Lamiaceae</i>	<i>Ajuga austro-Iranica</i> Rech.f.	—	—
۲۸۰۰	خرمنکوه	<i>Lamiaceae</i>	<i>Ajuga chamaecistus</i> Ging et Benth.	—	—
۱۸۵۰	تنگ محمدی کوهنجان	<i>Euphorbiaceae</i>	<i>Andrachne telephioides</i> L.	—	—
۸۰۰	حوالی کازرون	<i>Poaceae</i>	<i>Avena fatua</i> L.	یولاف	—
۱۵۰۰	حوالی سروستان	<i>Poaceae</i>	<i>Agropyron repens</i> L.	—	—
۱۴۰۰	حوالی میمند	<i>Caryophyllaceae</i>	<i>Acanthophyllum microcephalum</i> Boiss.	—	—
۹۴۰	کازرون	<i>Primulaceae</i>	<i>Anagallis arvensis</i> L.	—	—
۱۸۹۰	کوهنجان	<i>Lamiaceae</i>	<i>Ballota aucheri</i> Boiss.	—	بادرنجبویه بیهوشی

ادامه جدول شماره ۱ - گیاهان دارویی مهم مرمتی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۹۶۰	جوتگان محسنی	Apiaceae	<i>Carum copticum</i> Benth.	زنیان	زنیون
۱۵۵۰	حوالی شیراز	Cyperaceae	<i>Cyperus esculentus</i> L.	اویارسلام	—
۱۶۴۰	زرقان	Cruciferae	<i>Cardaria draba</i> (L.) Desf. Subsp. <i>Chalepensis</i> L.	—	سبزه
۱۰۵۰	حوالی دریاچه پریشان	Asteraceae	<i>Calendula officinalis</i> L.	همیشه بهار وحشی	—
۱۶۴۰	حوالی زرقان	Asteraceae	<i>Centaurea depressa</i> M.B.	گل گندم	—
۱۹۵۰	کوه سفیدار میمند	Asteraceae	<i>Centaurea aucheri</i> (DC.) Wag. Subsp. <i>aucheri</i>	—	—
۱۸۵۰	کوهنجان تنگ هستی	Campanulaceae	<i>Campanula incanecens</i> Boiss.	—	مرزنجوش کوهی
۶۵۰	دادین کازرون	Capparidaceae	<i>Capparis spinosa</i> L.	—	کورک
۱۳۵۰	حوالی فیروزآباد	Capparidaceae	<i>Capparis sicula</i> Duham	—	کورک
۲۲۷۰	ارتفاعات سپیدان	Apiaceae	<i>Cachrys cheiranthifolia</i>	گونه‌ای جاشیر	جاشیر ترشی
۱۵۶۰	حوالی کوهنجان	Apiaceae	<i>Carum carvi</i> L.	زیره سیاه	—
۱۴۰۰	حوالی میمند	Convolvulaceae	<i>Cuscuta cf. epitimum</i>	سس	—
۱۷۰۰	حوالی قطرویه نیریز	Poaceae	<i>Cymbopogon olivieri</i> Boiss.	—	—

ادامه جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع‌آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۳۰۰	استهبان	Cucurbitaceae	<i>Citrus colocynthis</i> (L.) schrad	هندوانه ابوچهل	—
۲۳۰۰	سپیدان	Colchicaceae	<i>Colchicum montanum</i> L.	گل حسرت	—
۱۲۵۰	استهبان	Cruciferae	<i>Descuriana Sophia</i> (L.) wev. et Benth.	خاکشیر	خاکشیر
۸۵۰	لار	Apiaceae	<i>Ducrosia anetifolia</i> (DC.) Boiss.	—	رشدکی
۲۳۵۰	سپیدان	Apiaceae	<i>Dorema aucheri</i> Boiss.	—	بیل هر
۲۸۵۰	خرمکوه	Apiaceae	<i>Dorema amoniacum</i> Don.	کما	—
۱۵۲۰	حوالی سروستان	Asteraceae	* <i>Echinops</i> cf. <i>ritrodes</i> Bge.	شکر تیغال	شکروک
۸۵۰	حوالی کازرون	Asteraceae	* <i>Echinops</i> cf. <i>endotrichus</i>	شکر تیغال	شکروک
۱۲۴۰	حوالی خفر	Euphorbiaceae	<i>Euphorbia helioscopia</i> L.	گونای فریون	—
۹۶۰	چونگان محسنی	Boraginaceae	<i>Echium amoenum</i> F. et Mey	گاوزبان محلی	گوزبون
۲۰۵۰	سپیدان	Solanaceae	<i>Chenopodium album</i> L.	سلمه تره	—
۱۴۰۰	حوالی میمند	Papilionaceae	* <i>Pseudo alhagi</i>	خارشتر	—
۱۸۰۰	میانجنگل فسا	Ranunculaceae	<i>Delphinium olivierianum</i> DC.	گونای زبان در قفا	—
۱۵۴۰	حوالی کوهنجان	Solanaceae	<i>Datura stramonium</i> L.	تاتوره	—

ادامه جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۹۵۰	سعادت آباد	Apiaceae	<i>Echinophora platyloba</i> DC.	—	کالما
۱۶۵۰	زرقان	Apiaceae	<i>Falcaria soides</i> (Wib.) Asch.	غازیاقی	—
۱۵۳۰	حوالی کوهنجان	Apiaceae	<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	رازیانه	راچونه
۸۹۰	حوالی کازرون	Fumariaceae	<i>Fumaria parviflora</i> L.	گونهای شاه تره	—
۲۳۰۰	حوالی سپیدان	Liliaceae	<i>Fritillaria imperialis</i> L.	لاله سرنگون	گل نگین
۱۵۴۰	حوالی شیراز	Papilionaceae	* <i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	شیرین بیان	محرک - مک
۸۵۰	حوالی کازرون	Asteraceae	<i>Gundelia taurinfortii</i> L.	کنگر خوراکی	—
۱۴۳۰	حوالی جهرم	Solanaceae	<i>Hyoscyamus cf. ceneconis</i> Willd.	گونهای بنگ دانه	—
۹۶۰	جوتگان محسنی	Papilionaceae	<i>Heracleum persicum</i> Desf.	گلبر	—
۱۵۵۰	حوالی شیراز	Asteraceae	<i>Lactuca orientalis</i> Boiss.	گونهای کاهوی وحشی	—
۲۰۴۰	سپیدان	Lamiaceae	<i>Mentha longifolia</i> L.	پونه	بودونه
۱۶۳۰	حوالی شیراز	Lamiaceae	<i>Mentha</i> sp.	گونهای نعناع	ننو
۱۷۵۰	حوالی سپیدان	Papilionaceae	<i>Lathyrus sativa</i> L.	خلر	—
۱۵۵۰	حوالی شیراز	Malvaceae	<i>Malva silvestris</i> L.	پنیرک	توله

ادامه جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرمتی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۵۲۰	حوالی سروستان	Papilionaceae	<i>Melilotus officinalis</i> L.	اکلیل الملک	—
۷۵۰	کازرون	Asteraceae	* <i>Matricaria chamomilla</i> L.	بابونه	—
۱۵۵۰	حوالی کوهنجان	Ranunculaceae	<i>Nigella sativa sibth.</i>	سیاه دانه	سیاه دونه
۲۱۵۰	حوالی سپیدان	Cruciferae	<i>Nastartum officinale</i> R.Br..	بولاغوتی	ترتیزک وحشی
۱۷۰۰	حوالی باجگاه	Asteraceae	<i>Onopoprdon acanthium</i> L.	خارزن بابا	—
۱۵۵۰	حوالی شیراز	Papilionaceae	<i>Onobrychis sativa</i> Lam.	اسپرس	—
۲۲۵۰	حوالی اقلید	Apiaceae	<i>Prangos cf. ferulaca</i> L. Lind.	جاشیر	—
۱۵۵۰	کوهنجان	Zygophyllaceae	<i>Peganum harmala</i> L.	اسپند	اسفند
۱۵۰۰	حوالی شیراز	Portulacaceae	<i>Portulaca oleraceae</i> L.	خرفه	خلفه
۱۲۵۰	استهبان	Plantaginaceae	* <i>Plantago lanceolata</i> L.	بارهنگ کاردی	—
۱۳۵۰	حوالی فسا	Plantaginaceae	* <i>Plantago major</i> L.	گونه‌ای بارهنگ	—
۱۲۴۰	گربابگان	Plantaginaceae	* <i>Plantago psyllium</i> L.	اسفرزه	—
۲۲۸۰	ده کهنه سپیدان	Papaveraceae	<i>Papaver descaisnei</i> Huchst et steud ex Boiss.	گونه‌ای شقایق	—
۱۶۵۰	حوالی مهارلو	Papaveraceae	<i>Papaver argemone</i> L.	گونه‌ای شقایق	—

ادامه جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع‌آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۲۵۰	استهبان	<i>Solanaceae</i>	<i>Physalis divaricata</i>	گونه‌ای عروسک پشت پرده	—
۱۷۰۰	میانبیگل	<i>Resedaceae</i>	<i>Reseda lutea</i> L.	افغانی	—
۱۶۸۰	باغات شیراز	<i>Rubiaceae</i>	<i>Rubia tinctorum</i> L.	روناس	—
۱۵۰۰	حوالی جوم	<i>Polygonaceae</i>	<i>Rumex acetosa</i> L.	گونه‌ای ترشک	—
۱۰۵۰	حوالی دریاچه پریشان	<i>Euphorbiaceae</i>	<i>Ricinus communis</i> L.	کرچک	کتبو
۱۶۸۰	کوهنجان	<i>Lamiaceae</i>	<i>Salvia macrosiphon</i> Boiss.	گونه‌ای سلوی	مورشک - مگس گیر گل پشه
۲۱۵۰	سپیدان	<i>Lamiaceae</i>	<i>Salvia sclarea</i> L.	گونه‌ای سلوی	—
۱۸۵۰	کوهنجان	<i>Lamiaceae</i>	<i>Salvia mirzayanii</i> Rech.F.	گونه‌ای سلوی	—
۱۷۰۰	حوالی نریر	<i>Solanaceae</i>	<i>Solanum nigra</i> L.	تاجریزی سیاه	—
۱۳۸۰	حوالی فسا	<i>Solanaceae</i>	<i>Solanum dulcamara</i> L.	تاجریزی	—
۱۶۷۰	زرقان	<i>Poaceae</i>	<i>Sorghum halepensis</i> L.	قیاق	—
۹۰۰	محسنی	<i>Papilionaceae</i>	<i>Securigera securidaca</i> (L.) Degen et Dorfle.	—	گن تلخه - تمله - تلخه

ادامه جدول شماره ۱- گیاهان دارویی مهم مرتعی استان فارس

ارتفاع از سطح دریا	محل جمع آوری	خانواده	نام علمی	نام فارسی	نام محلی
۱۲۰۰	کوه سفیدار میمند	Boraginaceae	<i>Solananthus cf. circinnatus</i> ledob.	—	—
۲۲۶۰	سپیدان	Apiaceae	<i>Smyrniium cordifolium</i> Boiss.	—	آب اندول
۱۷۵۰	حوالی میمند	Lamiaceae	<i>Teucrium polium</i> L.	مریم نخودی	ارپه
۱۶۳۰	حوالی زرقان	Asteraceae	<i>Tragopogon caricifolium</i> Boiss.	گونای شنگ	—
۱۷۲۰	حوالی باجگاه	Asteraceae	<i>Tragopogon colinlis</i> DC.	گونای شنگ	—
۱۶۷۰	حوالی زرقان	Asteraceae	<i>Taraxacum syriacum</i> Boiss.	گونای گل قاصد	—
۱۶۴۰	زرقان	Papilionaceae	<i>Trigonella persica</i> Boiss.	گونای شبلیله	—
۱۲۴۰	گرباگان	Gasteromycetale	<i>Terfezia cf. hafizi</i>	دنبان	دنبل
۷۴۰	حوالی کازرون	Zygophyllaceae	<i>Tribulus terrestris</i> L.	خارخسک	—
۱۸۰۰	مینجگل	Verbenaceae	<i>Vitex peseudo - negundo</i>	پنج انگشت	—
۱۳۵۰	فیروزآباد	Lorantaceae	<i>Viscum album</i> L.	دارورزش	کشمشک
۸۵۰	لار	Lamiaceae	<i>*Zataria multiflora</i> Boiss	آویشن شیرازی	اوشن پهن
۲۰۰۰	بمبو	Lamiaceae	<i>Ziziphora clinopodioides</i> Lam. Subsp- rigida (Boiss) Rech. F.	آویشن باریک	اوشن باریک
۱۸۷۰	آباده	Lamiaceae	<i>Ziziphora tenuior</i> Walk.	کاکوتی	مشت ترا - مشت

جدول شماره ۲- گیاهان دارویی و فرآورده‌های فرعی بومی شاخص که جنبه صادراتی استان را تشکیل داده‌اند:

نام فارسی	نام علمی
بخورک - الوک (میوه)	<i>Amygdalus scoparia</i>
کتیرا (صمغ)	<i>Astragalus</i> spp.
شکرتیغال (مان)	<i>Echinops</i> spp.
انقوزه (صمغ)	<i>Ferula Assa-foetida</i> L.
باریجه (صمغ)	<i>Ferulla gumosa</i> Boiss.
شیرین بیان (پودر و عصاره ریشه)	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.
بابونه (گل)	<i>Matricaria chamomilla</i> L.
مورد (برگ)	<i>Myrtus communis</i> L.
بارهنگ (میوه)	<i>Plantago</i> spp.
اسفرزه (میوه)	<i>Plantago psyllium</i> L.
خارشتر (ترنجبین - مان)	<i>Pseudo alhagi</i>
بنه - سقز (میوه و شیره گیاه)	<i>Pistacia mutica</i> F.M.
طارونه (غلاف اسپاتل نخل)	<i>Phoenix dactylifera</i> L.
جاشیر	<i>Prangos</i> spp.
جفت (پوست میوه بلوط)	<i>Quercus brantii</i>
سماق (میوه)	<i>Rhus coriaria</i> L.
گل گلاب - گل محمدی (گل)	<i>Rosa damaescena</i> L.
تودری - قدومه شیرازی (میوه)	<i>Sisymbrium officinale</i> Scor.
خاکشیر (میوه)	<i>Sisymbrium sophia</i> L.
آویشن شیرازی (برگ)	<i>Zataria multiflora</i> Boiss.

تعیین مراحل فنولوژی تعدادی گیاه دارویی

ضمن کاشت گلخانه‌ای و مزرعه‌ای تعدادی از گیاهان دارویی، مراحل فنولوژی ۱۴۴ نمونه گیاه از ۴۲ خانواده انجام شد که در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرعه‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	میدان	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ					
						کاشت	سبز کردن	دو برگی شدن	چهار برگی	کامل شدن اولین گیاه	گلدهی اولین گیاه
یومادران	Achillea millefolium L.G. 147	انگلستان	Compositae		x	۷۷/۱/۲۸	۷۷/۲/۸	۷۷/۲/۱۳	۷۷/۲/۲۸	۷۷/۲/۲۷	۷۷/۲/۱۴
گومای یومادران	Achillea plipendulina	مؤسسه	Compositae		x	۷۵/۱/۲۸	سبز نشد				
یومادران	Achillea millefolium L.S. 407	مؤسسه	Compositae		x	۷۷/۱/۲۸	۷۷/۲/۸	۷۷/۲/۱۷	۷۷/۲/۲۵	۷۷/۳/۱۹	۷۷/۴/۲
درمنه	Artemisia herba-alba Asso.	بیم و شیراز	Compositae		x	۷۵/۱/۲۸	۷۵/۲/۲۲				
	Artemisia annua L.U. 458	روسیه	Compositae		x	۷۹/۹/۵	۷۹/۹/۲۷	۷۹/۱۰/۷	۷۹/۱۰/۴	۷۹/۱۰/۲۶	۷۹/۱۲/۸
الستین	Artemisia absinthium L.G. 147	انگلستان	Compositae		x	۷۷/۱/۲۸	سبز نشد				
بابونه-بابونه رومی	Anthemis nobilis L.	مؤسسه	Compositae		x	۷۹/۹/۱۷	۷۹/۹/۲۲	۷۹/۹/۲۷	۷۹/۸/۳	۷۹/۸/۱۶	۷۹/۱۱/۸
	Acacia arabica (Lam.) willd.	هند	Leguminosae		x	۷۷/۱۱/۲۰	۷۷/۱۱/۲۹	۷۷/۱۲/۶	۷۷/۱۲/۷	۷۷/۱۲/۲۶	۷۷/۱۲/۲۶ (۴)
	Adonis destivalis L.	شیراز	Ranunculaceae		x	۷۷/۲/۲۸	سبز نشد				
	Anemone cf. Sylvestris	شیراز	Ranunculaceae		x	۷۹/۳/۹	۷۹/۴/۹	۷۹/۴/۱۴	۷۹/۴/۳۰	۷۹/۵/۱۹	۷۹/۵/۲۳
	Armeria caespitosa 754	مؤسسه	Plumbaginaceae		x	۷۷/۲/۲۸	سبز نشد				
	Armeria plantaginaceae 755	مؤسسه	Plumbaginaceae		x	۷۷/۲/۲۸	سبز نشد				
	Abies concolor	مؤسسه	Abietaceae		x	۷۷/۲/۲۸	سبز نشد				
گزنه‌ای گل خشمی	Athaea officinalis L.	شیراز	Malvaceae	x		۷۵/۲/۷	۷۵/۲/۱۲	۷۵/۲/۲۱	۷۵/۲/۲۶	۷۵/۲/۱۷	۷۵/۴/۹
	Alyssum saxatile 446	مؤسسه	Cruciferae		x	۷۷/۷/۴	۷۷/۲/۲۸	۷۷/۷/۸	۷۷/۷/۱۵	۷۷/۷/۲۲	در گلخانه به گل نرفت
	Arum cf. langatum stev.	پایامپان	Araceae	x		۷۷/۱۰/۷	۷۷/۱۱/۱۲	۷۷/۱۱/۲۶	(۶)		
گل کارویان	Borago officinalis L.	اصفهان	Boraginaceae	x		۷۹/۱/۲۹	۷۹/۲/۱۴	۷۹/۲/۲۲	۷۹/۲/۲۹	۷۹/۳/۱۲	۷۹/۴/۶
توس-غان	Betula pendula Roth.	مؤسسه	Betulaceae		x	۷۷/۱/۱۶	سبز نشد				
خردل	Brassica alba L.	لارستان	Cruciferae		x	۷۷/۴/۴	۷۷/۴/۷	۷۷/۴/۱۱	۷۷/۴/۱۷	۷۷/۴/۲۶	۷۷/۴/۳۰

* شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرع‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	مبدأ بذر	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ				
						کاشت	سبز کردن اولین بذر	دوره‌ی شدن	چهار برگی شدن اولین گیاه	کامل شدن اولین گیاه
خیرند	<i>Brassica alba L.</i>	فارس	Cruciferae	x		۶۹/۱/۱۷	۶۹/۱/۲۱	۶۹/۱/۲۴	۶۹/۱/۳۰	۶۹/۳/۱۵
کاسنی	<i>Buddleia davidii</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۹/۳/۸	سبز نشد			۶۵/۴/۲۱
درخت جودوز	<i>Cichorium intybus L.</i>	خیبراز	Compositae	x		۶۵/۱/۲۸	۶۵/۲/۲۸	۶۵/۲/۱۵	۶۵/۳/۳	
گل یخ	<i>Catalpa cf. Bignonioides Walt.</i>	زرقان	Bignoniaceae		x	۶۵/۱/۱۵	۶۹/۱/۱۴	۶۹/۱/۱۲	۶۹/۱/۲۰	۷۰/۱/۸
زیره سیاه	<i>Chimonanthus fragrans Lindl.</i>	خیبراز	Calycanthaceae		x	۶۷/۹/۶	۶۷/۹/۳۰	۶۷/۱۰/۱۳	۶۷/۱۱/۲۸	۶۷/۱۲/۱۸
زیره سبز	<i>Carum carvi L.</i>	خیبراز	Umbelliferae	x		۶۴/۹/۲۰	۶۴/۱۰/۱۲	۶۴/۱۰/۱۹	(۹)	
زیتان	<i>Cuminum cyminum L.</i>	خیبراز	Umbelliferae	x		۶۴/۹/۲۰	۶۴/۱۰/۶	۶۴/۱۰/۱۳	(۱۰)	
سنا	<i>Carum copticum Benth.</i>	خیبراز	Umbelliferae	x		۶۵/۱/۲۹	۶۵/۲/۸	۶۵/۲/۱۵	۶۵/۲/۲۲	۶۵/۳/۲۲
سنا	<i>Cassia angustifolia vahl.</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۸/۱/۲۶	۶۹/۱/۵	۶۹/۱/۱۲	۶۹/۱/۱۸	
درخت فارس	<i>Cassia folia</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۹/۱/۱۰	۶۹/۱/۱۹	۶۹/۲/۲۰	۶۹/۲/۲۸	
ارشم مصری	<i>Cassia fistula L.</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۸/۹/۵	۶۸/۹/۱۰	۶۸/۹/۱۳	۶۸/۱۰/۸	
فروغ شیشه‌خوری	<i>Caesalpinia giliosii wall.</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۸/۶/۲۸	۶۸/۷/۵	۶۸/۷/۸	۶۸/۷/۱۷	
	<i>Callistemon viminalis</i>	معمنی	Myrtaceae		x	۶۷/۱۱/۱۹	۶۸/۱/۴	۶۷/۱۲/۱۳	۶۷/۱۲/۲۱	
	<i>Carex stenophylla walenb.</i>	گریگان	Cyperaceae		x	۶۷/۷/۵	۶۷/۸/۱۶	۶۷/۱۰/۲۴	۶۷/۹/۱۰	
	<i>Cyperus attenuifolius</i>	مژسه	Cyperaceae		x	۶۸/۳/۳۰	سبز نشد			
سنا	<i>Cassia angustifolia vahl.</i>	مژسه	Leguminosae		x	۶۸/۱۲/۲۶	۶۹/۱/۵	۶۹/۱/۱۲	۶۹/۱/۱۸	
	<i>Cistus salvifolius</i>	مژسه	Cistaceae		x	۶۸/۳/۳۰	سبز نشد			
	<i>Cistus scoparius</i>	مژسه	Cistaceae		x	۶۸/۳/۳۰	سبز نشد			
	<i>Cistus albidus</i>	مژسه	Cistaceae		x	۶۸/۳/۳۰	سبز نشد			
فندق	<i>Corylus ovellana L.</i>	خیبراز	Corylaceae		x	۶۷/۹/۲۳	۶۸/۲/۹	۶۸/۲/۱۴	۶۸/۲/۲۵	
قهوه	<i>Coffea arabica L.</i>	خیبراز	Rubiaceae		x	۶۸/۵/۳۰	سبز نشد			
هیمه بهار	<i>Calendula officinalis L.</i>	مژسه	Compositae	x		۶۵/۱/۳۱	۶۵/۲/۸	۶۵/۲/۱۷	۶۵/۳/۱۳	
	<i>Chrysanthemum cf. Leucanthemum L.</i>	حوالی خیبراز	Compositae		x	۶۸/۵/۳۰	۶۸/۶/۱۹	۶۸/۶/۲۱	۶۸/۷/۴	

* - شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرع‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	مبدأ بذر	خانواده	گلخانه	مزرعه	تاریخ				
						کاشت	سبز کردن اولین بذر	دو برگی شدن اولین گیاه	چهار برگی شدن اولین گیاه	کامل شدن اولین گیاه
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis lutea L. E-102	آلمان	Scrophulariaceae	x		۶۵/۱/۳۰	۶۵/۲/۹	۶۵/۲/۱۵	۶۵/۲/۲۴	۶۵/۳/۸
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis lanata Ehr. G-181	انگلیس	Scrophulariaceae	x		۶۵/۱/۳۰	۶۵/۲/۱۶	۶۵/۲/۱۹	۶۵/۲/۳۰	۶۵/۳/۱۳
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis grandiflora S-405	سوئیس	Scrophulariaceae	x		۶۵/۱/۳۰	۶۵/۲/۱۰	۶۵/۲/۱۵	۶۵/۲/۲۳	۶۵/۳/۷
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis purpurea L. S-405	سوئیس	Scrophulariaceae	x		۶۵/۱/۳۰	۶۵/۲/۱۷	۶۵/۲/۲۹	۶۵/۳/۱۰	۶۵/۳/۲۳
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis mevalensis G-147	انگلیس	Scrophulariaceae	x		۶۵/۱/۳۰	۶۵/۲/۱۰	۶۵/۲/۲۳	۶۵/۲/۲۴	۶۵/۳/۹
گونگی گل رنگ‌بسته	Digitalis lanata Her. S-405	سوئیس	Scrophulariaceae	x		۶۷/۹/۵	۶۷/۱۰/۱۷	۶۷/۱۰/۲۴	(۲۵)	
گل انگشانه	Digitalis laevigata wald. G-181	انگلیس	Scrophulariaceae	x		۶۷/۱۰/۱۸	سبز نشد			
نارونه	Datura stramonium L.	مؤسسه	Solanaceae	x	x	۶۵/۱/۲۸	۶۵/۲/۱۴	۶۵/۲/۲۲	۶۵/۲/۳۱	۶۵/۳/۱۳
نارونه	Datura innoxia Miller	مؤسسه	Solanaceae	x	x	۶۵/۱/۲۹	۶۵/۲/۹	۶۵/۲/۱۸	۶۵/۲/۲۹	۶۵/۳/۱۱
بادرنبو	Dracocephalum moldavica L.	اصفهان	Labiatae	ایستگاه زردقان		۶۵/۱/۲۸	۶۵/۲/۷	۶۵/۲/۱۳	۶۵/۲/۲۲	۶۵/۲/۲۹
بادرنبو	Dracocephalum moldavica L.	شیراز	Labiatae	ایستگاه		۶۶/۳/۱۳	۶۶/۳/۲۴	۶۶/۴/۲	۶۶/۴/۱۳	۶۶/۴/۲۷
	Dianthus caryophyllus	مؤسسه	Caryophyllaceae	x	پاسرج	۶۸/۶/۲۸	۶۸/۷/۲	۶۸/۷/۱۰	۶۸/۷/۱۹	۶۸/۷/۲۹
	Dianthus armeria	مؤسسه	Caryophyllaceae	x		۶۸/۶/۲۸	سبز نشد			۶۸/۷/۲۹
تاج خمرس درختی	Delonix regia	هند	Leguminosae	x		۶۹/۵/۱۵	۶۹/۵/۲۲	۶۹/۵/۲۹	۶۹/۶/۹	۶۹/۶/۲۶
تاج خمرس درختی	Delonix regia	مکزیکی	Leguminosae	x		۶۸/۲/۱۱	۶۸/۲/۱۹	۶۸/۲/۲۶	۶۸/۳/۸	۶۸/۳/۱۹
هل	Elettaria cardamum with Eremurus cf. Persicus (jet sp.) Boiss.	تهه شده ده کهنه سپیدان	Zingiberaceae	x		۶۷/۹/۵	سبز نشد			۶۹/۱۲/۲۵
			Irudaceae	x		۶۸/۱/۱۵	۶۸/۱/۲۴	۶۸/۱/۲۸	۶۹/۱۲/۲۵	۶۹/۱/۲
گرنمای شادتره	Fumaria parviflora Lam.	شیراز	Fumariaceae		x	۶۶/۱/۳۱	۶۶/۲/۹	۶۶/۲/۱۴	۶۶/۲/۲۱	۶۶/۳/۸
شادتره	Fumaria officinalis L. N-320	هند	Fumariaceae		x	۶۶/۱/۳۱	۶۶/۲/۳	۶۶/۲/۱۹	۶۶/۲/۳۰	۶۶/۳/۱۶
زاربان	Foeniculum vulgare Mill	شیراز	Umbelliferae	ایستگاه زردقان		۶۵/۱/۲۹	۶۵/۲/۶	۶۵/۲/۱۱	۶۵/۲/۲۱	۶۵/۳/۴

*- شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرعه‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	میدان پدر	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ				
						کاشت	سبز کردن	دو برگی شدن	چهار برگی شدن	کامل شدن اولین گیاه
انقوزه	<i>Ferula assa-foetida L.</i>	نخربز	Umbelliferae	x		۶۵/۱/۲۹	سبز نشد			
انقوزه	<i>Ferula assa-foetida L.</i>	انقید	Umbelliferae	x		۶۵/۱/۲۹	سبز نشد			
زالیانه	<i>Foeniculum vulgare Mill.</i>	شیراز	Umbelliferae	ایسنگاه		۶۶/۳/۱۳	۶۶/۳/۲۶	۶۶/۴/۴	۶۶/۴/۱۷	۶۶/۴/۲۹
لان سرنگون	<i>Fritillaria imperialis L.</i>	بابامیان	Liliaceae		x	۷۱/۱/۲۴	سبز نشد	(۲۹) *		
کنگر خوراکی	<i>Gundelia taumfortii L.</i>	سیدان	Compositae		x	۶۹/۸/۱۷	۶۹/۸/۲۸	۶۹/۹/۳	۶۹/۹/۲۳	۶۹/۱۱/۱۰
رعای زیا	<i>Gailardia cf. Aristata</i>	شیراز	Compositae	x		۶۹/۳/۲۸	۶۹/۳/۲۸	۶۹/۳/۲۵	۶۹/۳/۱۲	۶۹/۳/۲۴
شیرین بیان (بذر)	<i>Glycyrrhiza glabra L.</i>	زرقان	Leguminosae		x	۶۸/۵/۳۰	۶۸/۶/۴	۶۸/۶/۸	۶۸/۶/۱۴	۶۸/۶/۲۵
شیرین بیان (بذر)	<i>Glycyrrhiza glabra L.</i>	زرقان	Leguminosae		x	۶۸/۵/۳۰	۶۸/۶/۱۶	۶۸/۶/۲۴	۶۸/۶/۲۸	۶۸/۷/۱۳
بدون غلاف	<i>Helianthemum salicifolium Mill.</i>	چکان	Cistaceae		x	۶۸/۹/۲	۶۸/۹/۵	۶۸/۹/۱۰	۶۸/۹/۲۵	۶۸/۱۰/۱۴
	<i>Helianthemum ledifolium (L.) Mill.</i>	کریگان	Cistaceae		x	۶۸/۸/۱۵	۶۸/۸/۲۴	۶۸/۸/۲۸	۶۸/۹/۶	۶۸/۱۰/۲۲
	<i>Hibiscus syriacus L.</i>	شیراز	Malvaceae	x		۶۸/۲/۱۵	۶۸/۲/۲۲	۶۸/۲/۲۷	۶۸/۳/۲	۶۸/۳/۲۱
	<i>Juniperus stumata var. meyeri</i>	آرامان شرقی	Cupressaceae		x	۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
	<i>Juniperus sp.</i>	آرامان	Cupressaceae			۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
اسطوخودوس	<i>Lavandula officinalis chaix</i>	مؤسسه	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
روغنی اسطوخودوس	<i>Lavandula lanata E-102</i>	آرامان	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
گزنه‌ای اسطوخودوس	<i>Lavandula lanata S-405</i>	سویس	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
گزنه‌ای اسطوخودوس	<i>Lavandula vera DC. N-321</i>	هلند	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
روغنی اسطوخودوس	<i>Lavandula angustifolia S-399</i>	سوئیس	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد			
گزنه‌ای	<i>Lavandula stoechas L. I-240</i>	ایرلند	Labiatae	x		۶۷/۹/۲۰	سبز نشد	(۳۱) *		

* شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرعه‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	مبدأ بذر	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ				
						کاشت	سبز کردن	دو برگی شدن	چهار برگی	کامل شدن اولین گیاه
گونیاسطوخودوس	Lavandula spica cav. G-181	ایران	Labiatae	x		۷۷/۹/۱۰	سبز نشد			
گونیاسطوخودوس	Lavandula latifolia Medic	موریه	Labiatae	x		۷۷/۷/۲۰	سبز نشد			
ونیلی اسطوخودوس	Lavandula sp.	افغانستان	Labiatae	x		۷۷/۹/۱۶	۷۷/۹/۲۶	۷۷/۱۰/۵	۷۷/۱۰/۱۲	۷۷/۱۱/۷
	Larix kaenferi	آلمان	Pinaceae	x		۷۷/۹/۱۶	سبز نشد			
	Larix occidentalis	آلمان	Pinaceae	x		۷۷/۹/۱۶	سبز نشد			
	Lonicera caprifolium L.	شیراز	Caprifoliaceae		x	۷۷/۳/۰	۷۷/۸/۸	۷۷/۷/۱۶	۷۷/۷/۲۲	۷۷/۸/۱۰
بادرنجبویه	Melissa officinalis L. N-320	هلند	Labiatae		x	۷۷/۱/۲	۷۷/۱/۱۰	۷۷/۱/۱۵	۷۷/۱/۲۴	۷۷/۱/۸
بادرنجبویه	Melissa officinalis L. W-570	آلمان	Labiatae		x	۷۷/۳/۰	۷۷/۲/۲۸	۷۷/۳/۳	۷۷/۷/۱۳	۷۷/۷/۲۸
بادرنجبویه	Melissa officinalis L. D-85	دانشاری	Labiatae		x	۷۷/۲/۰	۷۷/۲/۲۹	(۳۴)*		
پتیرگ	Malva silvestris L.	شیراز	Malvaceae	x		۷۷/۱/۲۹	۷۷/۱/۵	۷۷/۲/۱۳	۷۷/۲/۲۰	۷۷/۳/۸
لایه عباسی	Mirabilis Jalapa L.	شیراز	Nyctaginaceae			۷۷/۱/۲۷	۷۷/۲/۲	۷۷/۲/۹	۷۷/۲/۱۶	۷۷/۳/۲۴
ازگیل	Mespilus germanica L.	شیراز	Rosaceae		x	۷۷/۲/۲۸	۷۷/۲/۲۰	۷۷/۵/۸	۷۷/۵/۵	۷۷/۶/۲۷
مورد	Myrtus communis L.	ممسنی	Myrtaceae		x	۷۷/۹/۱۴	۷۷/۹/۲۱	۷۷/۹/۳۰	۷۷/۱۰/۱۱	۷۷/۱۱/۱۱
موریتا	Morina persica L.	دشت ارون	Moraceae		x	۷۷/۵/۱۳	۷۷/۷/۱۲	۷۷/۶/۲۵	۷۷/۷/۵	۷۷/۷/۱۷
بابونه	Matricaria chamomilla L.	کارون	Compositae	x		۷۷/۱/۲۰	سبز نشد			
ریحان	Ocimum basilicum L.	شیراز	Labiatae	x		۷۷/۲/۱۴	۷۷/۲/۲۵	۷۷/۳/۷	۷۷/۳/۱۷	۷۷/۴/۲۳
موزنجوش	Origanum vulgare L.	مؤسسه	Labiatae		x	۷۷/۵/۳۰	۷۷/۷/۲	۷۷/۷/۸	۷۷/۷/۱۷	۷۷/۸/۴ (۳۸)
	Pinus peuce	آلمان	Pinaceae		x	۷۷/۱/۲۶	سبز نشد			
	Pinus pumila	آلمان	Pinaceae		x	۷۷/۱/۲۶	سبز نشد			
	Pinus parviflora	آلمان	Pinaceae		x	۷۷/۱/۲۶	سبز نشد			
	Pinus muga	آلمان	Pinaceae		x	۷۷/۱/۲۶	سبز نشد			
گونیای گل ساعتی	Passiflora bryonioides P-360	پرتغال	Passifloraceae		x	۷۷/۳/۱۳	سبز نشد			

* شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرع‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	میدان پدر	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ						
						کاشت	سبز کردن	دو برگی شدن	چهار برگی شدن	کامل شدن اولین گیاه	گلدهی اولین گیاه	پنجه‌ری اولین گیاه
کوبه‌ای گل ساسی	Passiflora edulis Sims P-360	پر قشال	Passifloraceae		×	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۴/۴	۶۹/۴/۱۲	۶۹/۴/۱۹	۶۹/۵/۶	(۴۰)	۶۶/۵/۲۹
کوبه‌ای گل ساسی	Passiflora capsularis L. P-360	پر قشال	Passifloraceae		×	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۲	۶۹/۴/۱۹	۶۹/۵/۱۱	(۴۱)	۶۶/۵/۲۹
کوبه‌ای گل ساسی	Passiflora purpurea	مؤسسه	Passifloraceae		×	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۳/۲۶	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۲)	۶۶/۵/۲۹
کوبه‌ای گل ساسی	Passiflora caerulea L.	شیراز	Passifloraceae		×	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۳/۲۸	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۳)	۶۶/۵/۲۹
کوبه‌ای گل ساسی	Passiflora caerulea L.	شیراز	Passifloraceae		×	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۳/۲۸	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۴)	۶۶/۵/۲۹
کوبه‌ای گل پامچال	Primula cf. anisofora	مؤسسه	Primulaceae	۶۹/۳/۲۰	سبز نشد	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۵)	۶۶/۵/۲۹
اسفرزه	Plantago psyllium L.	شیراز	Plantaginaceae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۶)	۶۶/۵/۲۹
اسفرزه	Plantago psyllium L.	شیراز	Plantaginaceae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۷)	۶۶/۵/۲۹
انیسون	Pimpinella anisum L.	اصفهان	Umbelliferae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۸)	۶۶/۵/۲۹
انیسون	Pimpinella anisum L.	اصفهان	Umbelliferae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۴۹)	۶۶/۵/۲۹
بارهنگ	Plantago lanceolata L.	شیراز	Plantaginaceae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۰)	۶۶/۵/۲۹
بارهنگ	Plantago lanceolata L.	شیراز	Plantaginaceae	ایستگاه		۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۱)	۶۶/۵/۲۹
عروسک پشت پرده	Physalis glauca L.	شیراز	Solanaceae	ایستگاه	×	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۲)	۶۶/۵/۲۹
پسته	Pistacia vera L.	شیراز	Anacardiaceae	ایستگاه	×	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۳)	۶۶/۵/۲۹
انار سیاه	Punica granatum L.	شیراز	Punicaceae	ایستگاه	×	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۴)	۶۶/۵/۲۹
گل ناز	Portulaca grandiflora Hook	شیراز	Portulacaceae	ایستگاه	×	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۵)	۶۶/۵/۲۹
رومان	Rosmarinus officinalis L.	مؤسسه	Labiatae	ایستگاه	×	۶۹/۳/۲۰	۶۹/۴/۲	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۴/۱۵	۶۹/۵/۱۱	(۵۶)	۶۶/۵/۲۹

* شرح اعداد داخل پراکنش بعد از جدول آورده شده است.

ادامه جدول شماره ۳- کاشت گلخانه‌ای و مزرع‌ای و تعیین مراحل فنولوژی تعدادی از گیاهان دارویی

نام فارسی	نام علمی	مبدأ بلر	خانواده	مزرعه	گلخانه	تاریخ						
						کاشت	سبز کردن	دو برگی شدن	چهار برگی شدن	کامل شدن اولین گیاه	مجموعی اولین گیاه	بلندمدی اولین گیاه
ریواس	Rheum ribes L.	حوالی شیراز	Polygonaceae	x	x	۶۹/۵/۵	۶۹/۷/۱۷	۶۹/۷/۲۲	۶۹/۷/۲	۶۹/۸/۱۷	(۵۱)	۶۹/۷/۳۶
کوکب کرمی	Rudbeckia cf. hirta grandiflora	شیراز	Compositae	x		۶۹/۱/۱۵	۶۹/۱/۲۴	۶۹/۱/۳۰	۶۹/۲/۶	۶۹/۲/۱۸	۶۹/۲/۱۱	۶۹/۷/۳۶
	Sisimbrum officinale scop	استهبان	Cruciferae	x		۶۹/۱/۳۰	۶۹/۲/۱۱	۶۹/۲/۱۸	۶۹/۲/۲۶	۶۹/۳/۱۳	۶۹/۴/۲۶	۶۹/۵/۱۶
	Senecio glastifolius	مؤسسه	Compositae	x	x	۶۹/۱/۵	سبز نشد					
	Salvia macrosiphon Boiss	کوهستان	Labiatae	x	x	۶۹/۸/۵	۶۹/۸/۱۶	۶۹/۸/۲۴	۶۹/۹/۵	۶۹/۹/۱۶	در گلخانه به گل نرفت	
	Salvia officinalis L.D-85	دانشگاه	Labiatae	x	x	۶۹/۳/۷	۶۹/۳/۳۰	۶۹/۴/۱۴	۶۹/۵/۱	۶۹/۵/۲۰	۶۹/۵/۲	۶۹/۷/۳۱
	Salvia officinalis L.F-140	فلات	Labiatae	x	x	۶۹/۳/۷	سبز نشد					
	Salvia officinalis L.	مؤسسه	Labiatae	x	x	۶۹/۴/۱۵	سبز نشد					
	Securigera secundaca (L.) Degen & Donn.	ممنی	Leguminosae	x	x	۶۹/۱/۱۹	۶۹/۱/۲۴	۶۹/۳/۱	۶۹/۳/۹	۶۹/۳/۲۱	۶۹/۴/۱۱	۶۹/۵/۲
نمر هندی	Tamarindus indica L.	شیراز	Leguminosae	x		۶۹/۴/۵	۶۹/۴/۱۷	۶۹/۴/۲۳	۶۹/۱۰/۱	۶۹/۱۱/۱۷	(۵۲)	
	Thuja plicata Donn.	آلمان	Cupressaceae	x	x	۶۹/۳/۲۰	سبز نشد					
	Tsuga canadensis		Pinaceae	x	x	۶۹/۳/۲۰	سبز نشد					
گل جعفری	Tagetes erecta L.	شیراز	Compositae	x	x	۶۹/۲/۹	۶۹/۲/۲۱	۶۹/۲/۲۷	۶۹/۳/۳	۶۹/۳/۱۴	۶۹/۴/۸	۶۹/۷/۸
سبیل الطیب	Valeriana officinalis L. F-152	فلات	Valerianaceae	x	x	۶۹/۲/۱۹	سبز نشد					
سبیل الطیب	Valeriana officinalis L. P-343	تهران	Valerianaceae	x	x	۶۹/۲/۱۹	سبز نشد					
سبیل الطیب	Valeriana officinalis L. U-458	روسیه	Valerianaceae	x	x	۶۹/۲/۱۹	سبز نشد					
سبیل الطیب	Valeriana officinalis L. B-35	بلژیک	Valerianaceae	x	x	۶۹/۲/۱۹	سبز نشد					
	Vinca minor L.	مؤسسه	Apocyanaceae	x	x	۶۹/۸/۱۵	۶۹/۹/۶	۶۹/۷/۱۴	۶۹/۹/۱۶	۶۹/۹/۲۷	(۵۴)	
	Vinca rosea L.	شیراز	Apocyanaceae	x	x	۶۹/۸/۲۹	۶۹/۹/۶	۶۹/۹/۱۱	۶۹/۹/۱۸	۶۹/۱۰/۱	(۵۵)	
	Viola joni janka	مؤسسه	Violaceae	x	x	۶۹/۸/۲۹	سبز نشد					
آریشن شیرازی	Zataria multiflora Boiss.	فیرکازین	Labiatae	x	x	۶۹/۷/۲۸	۶۹/۷/۱۶	۶۹/۷/۲۶	(۵۶)			
گزنه‌ای گل آهار	Elegans zinnia	شیراز	Compositae	x	x	۶۹/۷/۹	۶۹/۲/۱۵	۶۹/۲/۲۱	۶۹/۲/۲۸	۶۹/۳/۲۲	۶۹/۷/۱۴	۶۹/۷/۲۰
کافور	Ziziphora tenuior L.	فیروز آباد	Labiatae	x	x	۶۹/۷/۲۸	۶۹/۷/۸	۶۹/۷/۲۰	۶۹/۷/۲۸	۶۹/۸/۱۰	در گلخانه به گل نرفت	

* شرح اعداد داخل پرانتز بعد از جدول آورده شده است.

- ۱- در تاریخ ۶۷/۴/۲ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲- در تاریخ ۶۷/۳/۲۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۳- در تاریخ ۶۵/۲/۲۹ کلیه بذرهای سبز شده از بین رفتند.
- ۴- در تاریخ ۶۷/۱/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۵- در تاریخ ۶۹/۵/۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۶- از تاریخ ۶۷/۱۱/۲۹ تا ۶۷/۱۲/۴ گیاهان از بین رفتند.
- ۷- در تاریخ ۷۰/۲/۱۵ به مزرعه کلکسیون انتقال یافتند.
- ۸- در تاریخ ۶۸/۲/۱۴ به مزرعه کلکسیون انتقال یافتند.
- ۹- در تاریخ ۶۴/۱۰/۲۶ گیاهان سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۱۰- در تاریخ ۶۸/۴/۲۶ در گلخانه به بذر نرفت.
- ۱۱- در تاریخ ۶۴/۱۰/۲۶ گیاهان سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۱۲- در تاریخ ۶۹/۳/۱۵ گیاهان به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۳- در تاریخ ۶۹/۳/۳۰ گیاهان به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۴- در تاریخ ۶۹/۱/۲۰ گیاهان به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۵- در تاریخ ۶۹/۱/۱۷ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۶- در تاریخ ۶۸/۲/۱۸ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۷- در تاریخ ۶۷/۹/۲۸ به منظور کشت قارچ دنبان در آزمایشهای مورد نظر از آن استفاده گردید.
- ۱۸- در تاریخ ۶۸/۳/۲۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۱۹- در تاریخ ۶۸/۱۰/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۰- در تاریخ ۶۵/۱/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۱- در تاریخ ۶۵/۳/۲۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۲- در تاریخ ۶۵/۳/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۳- در تاریخ ۶۵/۴/۱ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۴- در تاریخ ۶۵/۳/۱۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۵- در تاریخ ۶۷/۸/۳۰ گیاهان سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۲۶- در تاریخ ۶۹/۲/۲۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۷- در تاریخ ۶۸/۵/۴ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۲۸- در تاریخ ۶۹/۲/۲۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.

- ۲۹- چون بذر لاله سرنگون قوه نامیه خود را از دست می‌دهد و بذر مربوط به سال قبل بود، بنابراین کاشت آن جواب مثبتی نداد.
- ۳۰- در گلخانه به گل نرفت.
- ۳۱- در تاریخ ۶۷/۱۰/۱۴ گیاه خشک و از بین رفت.
- ۳۲- در تاریخ ۶۷/۸/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۳۳- در تاریخ ۶۷/۱/۱۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۳۴- در تاریخ ۶۶/۷/۴ گیاهان سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۳۵- در تاریخ ۶۹/۱/۱۹ به مزرعه کلکسیون منتقل شد.
- ۳۶- در تاریخ ۷۰/۱/۱۷ به مزرعه کلکسیون منتقل شد.
- ۳۷- در تاریخ ۶۸/۹/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شد.
- ۳۸- در تاریخ ۶۹/۱/۲۴ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۳۹- در تاریخ ۶۹/۴/۸، ۷ عدد از بذرهای سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۴۰- در تاریخ ۶۹/۵/۲۸ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۱- در تاریخ ۶۹/۵/۷ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۲- در تاریخ ۶۹/۵/۲۶ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۳- در تاریخ ۶۸/۳/۳۰ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۴- چون بذر قدرت رویشی بسیار کمی دارد، ۱٪ از آنها سبز کرد. بنابراین از ادامه بررسی خودداری گردید.
- ۴۵- چون بذر قدرت رویشی بسیار کمی دارد، ۱٪ از آنها سبز کرد. بنابراین از ادامه بررسی خودداری گردید.
- ۴۶- در تاریخ ۷۰/۱/۱۶ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۷- در تاریخ ۶۸/۴/۱۵ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۸- در تاریخ ۶۹/۲/۲۲ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۴۹- در تاریخ ۷۰/۱/۱۸ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۵۰- در گلخانه به بذر نرفت.
- ۵۱- در تاریخ ۷۰/۱/۱۸ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۵۲- در تاریخ ۷۰/۱/۲۵ به مزرعه کلکسیون انتقال یافت.
- ۵۳- در تاریخ ۶۷/۱۰/۱۱ گیاهان سبز شده خشک و از بین رفتند.
- ۵۴- در تاریخ ۷۰/۱/۲۲ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۵۵- در تاریخ ۷۰/۱/۲۲ به مزرعه کلکسیون منتقل شدند.
- ۵۶- در تاریخ ۶۸/۷/۲۸ گیاهان خشک و از بین رفتند.

بارندگی	ارتفاع	محل پراکنش	ردیف
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۷۵۰	کوه گنو، میناب، سندرك، درپهن، جزایر تنب بزرگ و قشم	1
۱۵۰-۲۰۰	۰-۱۵۰	بندرعباس، ایسین، بندر لنگه	2
۱۵۰-۲۰۰	۰-۲۵۰	بندر عباس، ایسین، آب گرم گنو، میناب، جزیره قشم	3
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰۰	بندرعباس، کوه گنو، سیاهو، میناب، جاسک، بندرلنگه	4
۱۵۰-۳۰۰	۰-۹۰۰	بندر عباس، رودان، بندر لنگه، جاسک، جزایر قشم و سیری	5
۱۵۰-۲۰۰	۴۰۰-۱۵۰۰	دم تنگ باغستان، سیاهو، آب گرم گنو، بشارگرد، کوه گنو	6
۱۵۰-۲۰۰	۵۰۰	سیاهو	7
۲۰۰-۳۰۰	۹۰۰-۲۲۵۰	بشارگرد، کوه باز، کوه انوه، کوه چاه شنبه	8
۱۵۰-۲۵۰	۱۰۰۰-۲۳۰۰	کوه گنو، کوه باز، کوه پردی، کوه چاه شنبه، صالح آباد، تنگ قوچان	9
۱۵۰-۳۰۰	۵۰۰-۲۵۰۰	هماگ، رودخانه، باغ چنار احمدی، کوه چاه شنبه گاوبندی	10
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندرعباس، آب گرم گنو، گهکم، بشارگرد، گاوبندی، جاسک، بستک	11
۱۵۰-۲۰۰	۰-۵۰۰	بندرعباس، میناب، بندر لنگه، سیریک، جاسک، رودان، قشم	12
۱۵۰-۳۰۰	۰-۱۰۰	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، حاجی آباد، بستک، گاوبندی	13
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۵۰۰	بندر عباس، رودان، حاجی آباد، میناب، بستک، گاوبندی	14
۱۵۰-۲۵۰	۰-۸۰۰	رودان، بشارگرد، چاهستان، تخت، شمل، میناب	15
۱۵۰-۲۵۰	۰-۸۰۰	بندرعباس، رودان، میناب، جکدان، قشم، سیریک، بندر لنگه	16
۲۵۰-۳۰۰	۹۰۰	حاجی آباد به سمت تاروم	17
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۸۰۰	بندرعباس، قطب آباد، آب گرم گنو، ایسین، میناب	18
۲۰۰-۳۰۰	۱۰۰۰-۱۵۰۰	حاجی آباد، باغات، صالح آباد، گرمشک	19
۱۵۰-۳۰۰	۹۰۰-۲۱۰۰	کوه پردی، کوشاه احمدی، کوه چاه شنبه، کلیتوئید، باغات	20
۱۵۰-۲۵۰	۵۰۰-۲۶۰۰	کوه هماگ، کوه گنو، کوه چاه شنبه، کوه پردی، کوشاه احمدی، بشارگرد	21
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰۰	بندرعباس، کوه گنو، میناب، بندر لنگه، بستک، کوشاه احمدی	22
۱۵۰-۳۰۰	۰-۱۰۰۰	روستای سرخور بندر لنگه، جزایر قشم و تنب بزرگ، حاجی آباد نزدیک تاروم	23
۱۵۰-۲۵۰	۹۰۰-۱۲۰۰	سیاهو، کوه هماگ، ارتفاعات قطب آباد	24
۲۵۰-۳۰۰	۸۰۰	گهکم	25
۱۵۰-۲۵۰	۳۰۰-۷۵۰	آب گرم گنو، سیاهو، بستک، بین داوری و درپهن	26
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، میناب، رودان، حاجی آباد، گاوبندی، بستک، بندرلنگه	27

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
28	کوه گنو، کوشاه احمدی، باغ چنار، کوه بازهماگ	۲۰۰۰-۲۵۰۰	۲۰۰-۲۵۰
29	گاوبندی، بهمنی، کوه گنو، سیرونی	۱۰۰-۲۳۰۰	۱۵۰-۲۰۰
30	مناطق چاه‌تر، گذار علی‌آباد، صالح‌آباد، چاه کنار از حاجی‌آباد	۸۰۰-۲۳۰۰	۲۵۰-۳۰۰
31	۷ کیلومتری حاجی‌آباد از بندر عباس	۸۵۰	۲۰۰-۲۵۰
32	بندر عباس، میناب، گاوبندی، بندر لنگه، حاجی‌آباد بشاگرد	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
33	آب گرم گنو، دم تنگ باغستان، سیاهو، بشاگرد	۱۰۰-۲۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
34	جکدان بشاگرد، شرق باغات، شمال حاجی‌آباد	۸۰۰-۱۵۰۰	۲۵۰-۳۰۰
35	سیریک، تیاب، جزیره قشم، جاسک، بندر خمیر تا سایه خوش	۰	۱۵۰-۲۰۰
36	بندر عباس، بندر خمیر، زنگارد بستک، حاجی‌آباد	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
37	بندر عباس، حاجی‌آباد، سیاهو، سرگز احمدی، بندر لنگه، سندرک، هرمز	۵۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
38	۵۳ کیلومتر از سندرک به انگهدان بعد از داوری	۶۰۰	۲۰۰-۲۵۰
39	بندر عباس، سرخون، سندرک، میناب، جزیره هرمز	۱۰-۲۰۰	۱۵۰-۲۰۰
40	کوه گنو، کوه باز، کوه باغ چنار، کوه درگن و محراب بشاگرد	۱۹۰۰-۲۳۰۰	۲۰۰-۲۵۰
41	کوه گنو	۱۹۰۰-۲۰۰۰	۲۰۰-۲۵۰
42	بندر عباس، میناب	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
43	بندر عباس، بستک، بندر لنگه، جاسک، رودان، حاجی‌آباد، گاوبندی	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
44	بندر عباس، میناب، حاجی‌آباد، بندر لنگه	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
45	تنگ زاغ، بندر لنگه، قشم، بندر عباس، بندر پل، کوه گنو، درپهن	۲۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
46	سیریک تا جاسک	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۰۰
47	بندر عباس، بندر لنگه، گاوبندی، زیارتعلی، حاجی‌آباد، جزایر هرمز، قشم	۱۰-۱۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
48	گاوبندی، بستک، زیارتعلی، بندر لنگه	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
49	آب تاریکین رودخانه، شمیل حاجی‌آباد	۵۰۰-۸۰۰	۲۰۰-۳۰۰
50	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
51	گاوبندی، جاسک، دشت گنو، بندر عباس، اطراف بندر عباس	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۰۰
52	کوه گنو، تنگ قوچان، بشاگرد	۱۳۰۰-۱۶۰۰	۲۰۰-۳۰۰
53	میناب، بندر عباس	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
54	بندر عباس	۱۰	۱۵۰-۲۰۰
55	حاجی‌آباد، گاوبندی، بستک بشاگرد، میناب، بندر لنگه	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
56	بندر لنگه	۱۰-۵۰	۱۵۰-۲۰۰
57	آغاسین سیاهو	۵۰۰-۵۵۰	۲۰۰-۲۵۰
58	بندر عباس، بندر لنگه، گاویندی، بستک، بشاگرد	۱۰-۱۲۰۰	۱۵۰-۲۵۰
59	بندر عباس، بندر لنگه، گاویندی، میناب، رودان، بستک، حاجی آباد	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
60	بندر عباس، سیاهو، حاجی آباد، میناب، گاویندی، بشاگرد	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۳۰۰
61	انگهران بشاگرد، ده زیارتون سندرك، ایسین، سرزه، کوه گنو	۵۰-۱۸۵۰	۱۵۰-۲۵۰
62	ایسین، قطب آباد، باغستان، فارغان، میمند	۱۵۰-۲۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
63	کوه گنو	۱۹۰۰-۲۳۰۰	۲۰۰-۲۵۰
64	بندر عباس، زیارتعلی، وزگان، میناب	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
65	بندر عباس، رودان، میناب، حاجی آباد، جاسک، گاویندی، بستک	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
66	بندر عباس، رودان، میناب، حاجی آباد، جاسک، گاویندی، بستک	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
67	بندر عباس، رودان، حاجی آباد، گاویندی، بستک، بندر لنگه	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
68	گاویندی، کوشاه احمدی، روستای گرمشک، اطراف بندر عباس	۱۰-۱۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
69	گاویندی، بستک، بندر لنگه، بندر عباس، بندر خمیر، سیریک، رودان	۱۰-۸۰۰	۱۵۰-۳۰۰
70	میناب، رودان، سیاهو، حاجی آباد، بندر لنگه، بندر عباس	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
71	میناب، رودان، اطراف بندر عباس، حاجی آباد، جاسک، بندر لنگه	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
72	بندر عباس، بندر خمیر، سیاهو، بندر لنگه، گاویندی، بستک، میناب	۱۰-۸۰۰	۱۵۰-۲۵۰
73	بندر عباس، ابوموسی، بندر لنگه	۰-۱۰	۱۵۰-۲۰۰
74	میناب، رودان، بشاگرد، بندر لنگه، جزیره فارور	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
75	قشم، بندر عباس، بندر لنگه	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۰۰
76	بندر عباس، میناب، حاجی آباد، گهره، سیاهو، بین درپهن و داوری	۱۰-۷۵۰	۱۵۰-۲۵۰
77	کوه گنو	۲۵۰<	۲۰۰-۲۵۰
78	میناب، بندر عباس، سرخون	۱۰-۱۴۰	۱۵۰-۲۵۰
79	بندر عباس، ایسین، میناب	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
80	لاوان، کیش، ابوموسی، بندر عباس	۰-۵۰	۱۵۰-۲۰۰
81	حاجی آباد، قطب آباد، سیاهو، بندر عباس، میناب، رودان، قشم	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰

بارندگی	ارتفاع	محل پراکنش	ردیف
۱۵۰-۲۰۰	۰-۵۰۰	بندر عباس، قطب آباد	82
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۰۰۰	بندر عباس، رودان، میناب، بندر لنگه، حاجی آباد، گاویندی	83
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، رودان، احمدی، بشاگرد، بستک، جاسک	84
۲۰۰-۲۵۰	۲۰۰۰-۲۵۰۰	کوه گنو، کوه هماگ	85
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، آب گرم گنو، کله گاه حاجی آباد، جزایر قشم و هرمز	86
۱۵۰-۲۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، حاجی آباد، میناب، رودان، گاویندی، بستک	87
۱۵۰-۲۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، حاجی آباد، میناب، رودان، گاویندی، بستک	88
۲۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، حاجی آباد، میناب، رودان، بندر لنگه، قشم	89
۲۰۰-۳۰۰	۰-۲۰۰۰	رودان، بستک، بندر لنگه، گاویندی، سرچاهان، حاجی آباد	90
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، بندر لنگه میناب، رودان، حاجی آباد، قشم	91
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۱۰۰	بندر عباس، میناب، بستک، فین، باغات، قشم، هرمز	92
۲۰۰-۲۵۰	۹۰۰-۱۳۰۰	بشاگرد، جکدان	93
۲۰۰-۲۵۰	۵۰۰-۲۵۰۰	کوههای گنو، باغ چنار، پردی، چاه شنبه، جکدان	94
۱۵۰-۳۰۰	۵۰۰-۲۷۰۰	کوههای گنو، دم تنگ، بوخون، تشگرد	95
۲۰۰-۳۰۰	۹۰۰-۱۰۰۰	حاجی آباد، سیاهو، سیخوران	96
۲۵۰-۳۰۰	۸۰۰-۱۲۰۰	فارغان، حاجی آباد، احمدی	97
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰۰	حاجی آباد، بندر عباس، میناب، رودان، سندرک	98
۲۰۰-۲۵۰	۲۰۰۰-۲۱۰۰	کوه گنو، کوه پردی بستک	99
۲۰۰-۳۰۰	۳۰۰۰-۲۱۰۰	کوههای چاه شنبه، گنو، تنگ زاغ، پردی، گاوینست	100
۱۵۰-۳۰۰	۰-۱۰۰۰	بندر عباس، بندر خمیر، گاویندی، بستک، حاجی آباد	101
۲۰۰-۳۰۰	۱۰۰۰	کوه چاه شنبه، گاویندی	102
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۵۰	بندر عباس، تازیان، میناب، نخل ابراهیم	103
۲۵۰-۳۰۰	۱۰۰۰	حاجی آباد، تنگ قوچان	104
۲۰۰-۳۰۰	۱۸۰۰-۲۴۰۰	بوخون، باغ چنار، کوشاه احمدی	105
۲۰۰-۳۰۰	۱۲۰۰-۲۳۰۰	کوههای گنو، هماگ، بوخون، تنگ زاغ، چاه شنبه، پردی	106
۱۵۰-۲۰۰	۱۰-۲۳۰۰	بندر عباس، کوه گنو، رودخانه، جزیره هرمز	107
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۰۰	میناب، بندر عباس، ایسین، بندر لنگه، بندر خمیر، قشم، هرمز	108
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۰۰۰	اکثر نقاط استان	109
۱۵۰-۲۵۰	۱۵۰-۹۰۰	بندر عباس، ایسین، حاجی آباد، تاروم	110
۱۵۰-۲۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، ایسین، خمینی شهر بشاگرد، بندر خمیر	111

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بازندگی
112	بندرعباس، رودان، حاجی آباد، بندر لنگه، بستک، بشاگرد	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
113	کوه گنو، خمینی شهر بشاگرد	۱۱۰۰-۱۸۰۰	۲۰۰-۲۵۰
114	بندر عباس	۱۰	۱۵۰-۲۰۰
115	بندر عباس، کوه گنو، ابوموسی، میناب، حاجی آباد	۰-۹۰۰	۱۵۰-۳۰۰
116	اکثر نقاط استان (کاشته شده)	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
117	حاجی آباد، سرچاهان، بشاگرد، کوه پردی بستک	۵۰-۱۶۵۰	۲۰۰-۳۰۰
118	کوههای پردی، چاه شنبه، گنو، باغ چنار و بشاگرد	۱۸۰۰-۲۰۰	۲۰۰-۳۰۰
119	میناب، بندر عباس، قشم، کیش، تنب بزرگ، سیریک، ممقار	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
120	بشاگرد، رودان، کوه گنو، سیاهو، احمدی، کوه بوخون	۵۰۰-۲۰۰۰	۲۵۰-۳۰۰
121	بندرعباس، میناب	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
122	بندر لنگه، زیارتعلی، دشت مسافر آباد	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۰۰
123	کوه گنو، کوشاه احمدی، بارگاه	۸۰۰-۱۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
124	حاجی آباد، گهکم، بستک، گاوبندی، بندر لنگه	۱۰-۱۷۰۰	۱۵۰-۲۵۰
125	گاوبندی، بستک، پوراحمدی	۵۰-۸۰۰	۱۵۰-۲۵۰
126	بندر عباس، میناب، رودان، جفین، حاجی آباد، بشاگرد	۱۰۰-۱۵۰۰	۱۵۰-۳۰۰
127	گاوبندی، بندر لنگه، بندر خمیر	۰-۲۰۰	۱۵۰-۲۰۰
128	جاسک	۰-۵۰	۱۵۰-۲۰۰
129	کوه گنو، باغات، سیاهو، جعفر پایین	۵۰۰-۲۰۰۰	۲۰۰-۳۰۰
130	دم تنگ باغستان، کوه گاری، بندر خمیر	۵۰۰-۶۰۰	۱۵۰-۲۰۰
131	حاجی آباد، زیارتعلی، گهکم، خمینی شهر بشاگرد، بستک	۷۰۰-۲۰۰۰	۲۰۰-۳۰۰
132	بندر عباس، فین	۱۰۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۰۰
133	بندر عباس، حاجی آباد، بشاگرد، گنو، بندر لنگه	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
134	آبگرم گنو، تنب بزرگ، قشم، بندر عباس، درپهن	۱۰-۱۲۰۰	۱۵۰-۲۵۰
135	بندر عباس، حاجی آباد، بندر لنگه، میناب	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
136	بندر عباس، میناب، آبگرم گنو، قطب آباد، گاوبندی	۱۰-۲۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
137	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۲۰۰	۱۵۰-۳۰۰
138	بندر عباس، گاوبندی، بندر لنگه، میناب، بستک، قشم	۰-۲۵۰	۱۵۰-۲۵۰
139	بندر عباس، حاجی آباد، میناب	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
140	صالح آباد حاجی آباد	۱۴۵۰	۲۰۰-۲۵۰
141	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۳۰۰
142	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، گاوبندی، حاجی آباد	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۳۰۰

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
143	گاوبندی، بندر عباس، کوه گنو، دم تنگ باغستان	۱۰-۲۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
144	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
145	ارتفاعات کوه گنو	۱۶۵۰	۲۵۰-۳۰۰
146	حاجی آباد، سیاهو	۵۰۰-۹۰۰	۲۰۰-۳۰۰
147	سیاهو، میناب، ۳۵ کیلومتر بعد از سندرک	۱۰۰-۷۵۰	۲۰۰-۲۵۰
148	بندر عباس، قشم، میناب، بندر لنگه	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
149	بندر عباس، بندر لنگه، میناب، رودان	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
150	بوخون، هماگ، باغ چنار کوه شاه احمدی	۱۴۰۰-۲۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
151	کوههای گنو، هماگ، پردی، باغ چنار، بشاگرد	۱۷۰۰-۲۳۰۰	۲۰۰
152	رودان، میناب	۵۰-۲۰۰	۱۵۰-۲۵۰
153	کوه گنو، کوه تنگ زاغ، حاجی آباد نزدیک تاروم	۱۵۰۰-۱۶۰۰	۲۰۰-۳۰۰
154	ایسین	۱۰۰	۲۰۰-۲۵۰
155	بین بندر عباس و میناب	۱۰-۱۰۰	۲۰۰-۲۵۰
156	بندر عباس، ایسین، میناب، قشم، رودخانه، سیاهو	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
157	گاوبندی، ایسین، آبگرم، کوه گنو	۵۰-۳۰۰	۱۵۰-۲۰۰
158	بندر عباس، بندر لنگه، میناب، چاهستان	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
159	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
160	بندر عباس، فین، سرخون، بستک	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
161	سیاهو، بستک، سرچاهان، سندرک، رودان، چاه فعله	۱۰-۷۵۰	۱۵۰-۲۵۰
162	بندر لنگه، گاوبندی، جاسک، بشاگرد، حاجی اباد	۱۰-۱۸۰۰	۱۵۰-۳۰۰
163	اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
164	بندرعباس، سرچاهان، بندر لنگه، گاوبندی، بستک	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
165	میناب، حاجی آباد، بندر عباس، بندر لنگه، سرچاهان	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
166	میناب، رودان، بندر عباس، بندر لنگه، سیاهو	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
167	احمدی، زیارتعلی، کوشاه احمدی، گاوبندی، گاو بیست	۵۰۰-۱۰۰۰	۲۰۰-۲۵۰
168	بندر عباس، بندر خمیر، جاسک، بندر لنگه، گاوبندی، میناب	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
169	رودان، زیارتعلی، بستک، حاجی آباد، بیروئیه، سیروئیه	۱۵۰-۱۵۰۰	۲۰۰-۳۰۰
170	دم تنگ باغستان، قطب آباد، سیاهو، سیخوران	۱۰۰-۵۰۰	۲۰۰-۲۵۰
171	جزایر ابوموسی، قشم، هنگام، روستای چاهستان، سندرک	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
172	کوه گنو، قطب آباد، هماگ پایین، ارتفاعات احمدی	۹۵۰>	۱۵-۲۵۰
173	بندر عباس، حاجی آباد، میناب، باغات	۱۰-۱۲۰۰	۱۵۰-۳۰۰

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
174	کوشاه احمدی، باغ چنار، باغات	۱۰۰۰-۱۵۰۰	۲۰۰-۳۰۰
175	میناب، بندر عباس، رودان، سیاهو، قشم، گاوبندی	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۰۰
176	کوه باغ چنار، کوشاه احمدی	۱۵۰۰-۲۰۰۰	۲۵۰-۳۰۰
177	بوخون، بشاگرد، روستای مزرعه فارغان	۵۰۰-۱۴۵۰	۲۰۰-۲۵۰
178	بشاگرد	۸۰۰-۱۲۰۰	۲۰۰-۲۵۰
179	جکدان، باغ چنار، بوخون، گاوبندی، کوشاه احمدی	۲۰-۱۲۰۰	۲۵۰-۳۰۰
180	قطب آباد، زیارتعلی، بندر عباس، کوه گنو، قلعه قاضی	۱۰۰-۸۰۰	۱۵۰-۲۰۰
181	ایسین، سرخون، تازیان، گزیر، بندر لنگه	۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۰۰
182	آبگرم گنو، سیاهو، سرزه، جاسک، جکدان، انگهدان	۵۰-۱۵۰۰	۱۵۰-۳۰۰
183	بندر لنگه، بندر عباس	۰-۲۰	۱۵۰-۲۰۰
184	بندر عباس	۱۰	۱۵۰-۲۰۰
185	حاجی آباد	۱۰۰۰	۲۰۰-۲۵۰
186	کوههای گنو، هماگ، باغ چنار، بوخون، بشاگرد، پردی	۱۹۰۰>	۲۰۰-۳۰۰
187	کوه گنو، گهره، ارتفاعات گاوبندی	۶۰۰-۱۸۰۰	۲۰۰-۲۵۰
188	کوه گنو، آبگرم گنو، کوههای گاری، پردی، بشاگرد و شب	۴۵۰-۱۸۰۰	۲۰۰-۳۰۰
189	بندر عباس، حاجی آباد، رودان، میناب	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
190	بندر عباس، سرخون، قشم، میناب، بندر لنگه	۱۰-۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
191	حاجی آباد، گاوبندی، بستک، جکدان، باغ چنار کوشاه احمدی	۸۰۰-۲۴۰۰	۱۵۰-۲۵۰
192	چاه فعله و گودو بندر عباس، قشم، آبگرم خمیر، بندر معلم	۲۰-۳۰۰	۱۵۰-۲۰۰
193	آبگرم گنو، کوه گنو، بندر خمیر، گاوبندی، سندرک، رودان	۱۰-۷۰۰	۱۵۰-۲۵۰
194	آبگرم گنو، کوههای بند و چاه شنبه گاوبندی، کوه پردی، بستک، هماگ	۳۰-۱۶۰۰	۱۵۰-۳۰۰
195	حاجی آباد	۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
196	بندر عباس، حاجی آباد، رودان، میناب و بندر لنگه	۱۰-۱۰۰	۱۵۰*-۲۵۰
197	کاشته شده در اکثر نقاط استان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
198	تمام نقاط استان (کاشته شده)	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
199	رودان، جکدان بشاگرد، حاجی آباد، روستای گلشن گاوبندی	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
200	سیاهو، میناب، بندر عباس، درپهن	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
201	میناب، سیریک، چاهستان	۵۰-۱۰۰	۲۰۰-۲۵۰
202	کوههای گنو، هماگ، بشاگرد، شب، گاری، پردی، حاجی آباد	۵۰۰-۲۱۰۰	۲۰۰-۳۰۰
203	کوه پردی، کوه گنو، کوه چاه شنبه، باغ چنار، کوه بوخون	۳۰۰-۲۲۰۰	۲۰۰-۳۰۰

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
204	باغات، شمال حاجی آباد	۱۰۰۰ >	۲۵۰-۳۰۰
205	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، گاویندی، بستک	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
206	بندر عباس، حاجی آباد، جاسک، میناب، بشاگرد	۱۰-۲۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
207	قشم، درگهان، گهکم، بندر لنگه، میناب، بندر چارک	۰-۱۶۰۰	۱۵۰
208	بندر عباس، رودان، بندر خمیر، قشم، ۷۵ کیلومتری جاسک	۰-۳۰۰	۱۵۰-۲۵۰
209	دم تنگ باغستان	۵۰۰-۲۰۰۰	۱۵۰-۲۰۰
210	کوه گنو، احمدی، بندر عباس، شاهین دشت	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
211	کوه گنو، بندر عباس، رودان، گاویندی	۱۰-۱۶۰۰	۱۵۰-۲۰۰
212	کوشاه احمدی، باغ چنار، کلیتوئیه، بیدوئیه	۱۷۰۰-۲۰۰۰	۲۰۰-۲۵۰
213	کوشاه احمدی، گاویندی، بشاگرد، آبگرم گنو	۲۰-۲۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
214	حاجی آباد، سیاهو، روستای گلشن گاویندی، بشاگرد	۸۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
215	بندر عباس، بشاگرد، گاویندی، روستای پافلاتان	۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
216	بندر عباس، گاویندی، جاسک، بندر لنگه، سیاهو، فین	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
217	بندر عباس، حاجی آباد، میناب، بستک، فارغان	۱۰-۱۳۰۰	۱۵۰-۲۵۰
218	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، گاویندی، جاسک	۰-۶۰۰	۱۵۰-۲۰۰
219	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، رودان، جاسک	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
220	دم تنگ، گاویندی، باغ چنار کوشاه، پوراحمدی، بشاگرد	۱۰۰-۲۴۰۰	۱۵۰-۳۰۰
221	گاویندی، دم تنگ فین، حاجی آباد، شرق باغات	۲۰-۱۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
222	کوشاه احمدی، حاجی آباد، سیاهو، گاویندی، بندر عباس	۱۰-۱۵۰۰	۱۵۰-۳۰۰
223	حاجی آباد، پوراحمدی، دشت مسافر آباد، گهره، سرچاهان	۵۰۰-۹۰۰	۲۰۰-۳۰۰
224	کوه بازهماگ	۱۷۰۰	۲۰۰-۲۵۰
225	فاریاب بستک، رودان، بندر لنگه، میناب	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
226	بندر عباس، سرخون، سیاهو، بندر لنگه، پردی و کوهیچ بستک	۱۰-۱۲۰۰	۱۵۰-۲۵۰
227	رودان، دشت مسافر آباد، احمدی، خمینی شهر	۱۰۰-۱۳۰۰	۱۵۰-۲۵۰
228	کوه گنو، کوه کهن کوه بشاگرد، بین جکدان و درپهن	۷۰۰-۱۵۰۰	۲۰۰-۲۵۰
229	بندر سیریک	۰	۱۵۰-۲۰۰
230	حاجی آباد، گاویندی، میناب، بشاگرد، سیاهو، رودان	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
231	بندر عباس، میناب، بندر خمیر، بندر لنگه، رودان	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
232	بندر عباس، قلعه قاضی، سیریک، میناب، برنطین	۱۰۰-۲۰۰	۱۵۰-۲۰۰
233	بندر عباس، دشت مسافر آباد، زیارتعلی، بستک	۱۰-۱۱۰۰	۱۵۰-۲۵۰
234	حاجی آباد، باغات، صالح آباد، بوخون، فارغان	۸۰۰-۱۲۰۰	۲۰۰-۲۵۰

بارندگی	ارتفاع	محل پراکنش	ردیف
۱۵۰-۲۰۰	۰-۱۰۰۰	بندر عباس، ابوموسی، قشم، بندر چارک، بندر لنگه، جاسک	235
۱۵۰-۲۵۰	۰-۳۰۰	بندر عباس، بین بندر عباس و میناب، سیریک، جاسک	236
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۱۰۰	بندر عباس، بندر لنگه، خمینی شهر، بستک، سرچاهان	237
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰	بندر عباس، سیاهو، بشاگرد، دوراهی رودان-میناب	238
۱۵۰-۳۰۰	۹۰۰-۱۸۰۰	کوههای چاه شنبه، گنو، تنگه زاغ، گاوپست، پردی	239
۲۰۰-۳۵۰	۱۵۰	کوههای گنو، پردی، سرچاهان، حاجی آباد و صالح آباد	240
۲۰۰-۳۰۰	۱۴۰۰-۲۲۰۰	روستای بوخون، باغ چنار کوشاه احمدی	241
۱۵۰-۲۵۰	۴۰-۲۱۰۰	بندر عباس، بندر لنگه، بندر خمیر، میناب، سیریک، کوه گنو، قشم	242
۲۰۰	۱۰۰۰-۱۴۵۰	کوه گنو، کوه چاه شنبه، گاوپندی	243
۲۰۰-۳۰۰	۵۰۰>	کوه گنو، سرچاهان، سیاهو، تنگه زاغ	244
۲۵۰-۳۰۰	۱۰۰۰	فارغان	245
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۵۰۰	بندر عباس، میناب، بستک، رودان، بندر لنگه	246
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۳۰۰	بندر لنگه، گاوپندی، میناب، رودان، سیریک، کوه گنو، قشم	247
۱۵۰-۲۰۰	۱۰-۱۰۰۰	بندر عباس، میناب، بستک، رودان، بندر لنگه، حاجی اباد	248
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۲۱۰۰	بندر عباس، میناب، بوخون، مرزندر، سیاهو، کوه گنو	249
۱۵۰-۲۵۰	۸۰۰-۱۰۰۰	حاجی آباد، رودخانه، شمیل، فارغان	250
۱۵۰-۲۰۰	۵۰	قلعه قاضی	251
۲۵۰-۳۰۰	۸۰۰-۱۵۰۰	بشاگرد	252
۲۰۰-۳۰۰	۱۰۰۰-۲۶۰۰	کوههای پردی، هماگ، گنو، چاه شنبه، تنگه زاغ، باز	253
۱۵۰-۳۰۰	۰-۱۰۰۰	بندر لنگه، بستک، گله گاه حاجی آباد، سرچاهان	254
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۸۰۰	میناب، بندر عباس، رودان، جکدان بشاگرد	255
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۰۰	بندر عباس، جزیره فارور، میناب، بندر لنگه	256
۱۵۰-۲۵۰	۰-۵۰۰	بندر عباس، میناب، بندر لنگه، گاوپندی، جاسک، جزایر	257
۲۰۰-۲۵۰	۱۱۰	۲۵ کیلومتری میناب به سندرک	258
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۱۲۰۰	کوه گنو، بندر پل، جاسک، بندر عباس، بستک	259
۲۰۰-۲۵۰	۱۶۰۰>	کوه بوخون، باغ چنار کوشاه احمدی	260
۱۵۰-۲۵۰	۰-۱۸۰۰	بندر عباس تا میناب، سندرک، جاسک، سیاهو، گهکم	261
۱۵۰-۲۵۰	۰-۵۰۰	بندر عباس، میناب، جزیره قشم، رودان	262
۱۵۰-۳۰۰	۱۰-۱۰۰	گاوپندی، حاجی آباد، دم تنگ باغستان	263
۱۵۰-۲۵۰	۱۰-۸۵۰	بشاگرد، میناب، جاسک، بستک، رودان	264

ردیف	محل پراکنش	ارتفاع	بارندگی
265	بندر عباس، بندر لنگه، میناب، رودان، سیریک	۱۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
266	کوه چاه شنبه گاوبندی، روستای لاورآوزن و کوه گاوبست بستک	۳۵۰-۱۷۵۰	۲۵۰-۲۰۰
267	حاجی آباد، دم تنگ باغستان، سیاهو، کوه گنو، بشارگرد	۵۰-۱۸۵۰	۰۱۵۰-۳۰۰
268	کوشاه احمدی باغ چنار	۲۱۰۰-۲۴۰۰	۲۰۰-۳۰۰
269	حاجی آباد، گهره، سرچاهان، خمینی شهر، کوههای گنو، پردی، چاه شنبه	۸۰۰-۲۰۰۰	۱۰۰-۲۰۰
270	بندر عباس، رودان، جزایر قشم، ابوموسی، هنگام و سیری	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۰۰
271	بندر عباس، گهکم	۱۰-۹۰۰	۱۵۰-۳۰۰
272	بندر عباس، بندر خمیر، بندر جاسک، جزیره تنب بزرگ	۰-۱۵۰	۱۵۰-۲۰۰
273	آبگرم گنو، دم تنگ فین، سندرك، رودان	۱۰۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
274	میناب، سیاهو، بندر عباس، بندر لنگه، گاوبندی	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
275	بندر عباس، میناب، جزایر خلیج فارس، بین بندرعباس و میناب	۰-۱۵۰	۱۵۰-۲۵۰
276	گاوبندی، بستک، حاجی آباد، فارغان، شمیل	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
277	سیاهو، سرخون	۵۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
278	سیاهو، ایسین، بین قطب آباد و گهره، رودان به سمت کهنوج	۵۰۰-۷۰۰	۱۵۰-۲۵۰
279	زیارتعلی	۵۰۰	۲۰۰
280	کوشاه احمدی، بوخون، حاجی آباد، باغات، هماگ، زیارتعلی	۵۰۰-۱۵۰۰	۲۰۰-۳۰۰
281	بشارگرد	۱۱۰۰	۲۵۰-۳۰۰
282	زیارتعلی، ۳۵ کیلومتر از سندرك به آرانگه، ده زیارتون	۵۰۰-۱۰۰۰	۲۰۰-۲۵۰
283	حاجی آباد، فارغان، بوخون، تنگه زاغ، بشارگرد، گاوبندی، بستک	۷۰۰-۲۱۰۰	۲۰۰-۳۰۰
284	حاجی آباد، بندر عباس، میناب، بندر لنگه	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۲۵۰
285	تنگه زاغ، قطب آباد، کوه گنو، آبگرم گنو	۲۵۰-۱۲۵۰	۱۵۰-۲۰۰
286	قطب آباد، زیارتعلی، صالح آباد، حاجی آباد، کوههای گنو و گاوبست	۵۰۰-۲۵۰۰	۲۰۰-۳۰۰
287	حاجی آباد، شمیل	۸۰۰-۱۰۰۰	۲۰۰-۳۰۰
288	میناب، بندر عباس، رودان	۰-۵۰۰	۱۵۰-۲۵۰
289	حاجی آباد، فارغان، احمدی	۵۰۰-۱۵۰۰	۲۰۰-۲۵۰
290	بندر عباس، سرچاهان، حاجی آباد، گاوبندی، میناب، قشم	۱۰-۱۰۰۰	۱۵۰-۳۰۰
291	بندر پل، بندر خمیر، بندر لنگه، قشم، درگهان، بندر چارک	۰-۱۵۰	۱۵۰-۲۰۰
292	بندر عباس، میناب، بین میناب و جاسک، جزیره سیری	۰-۱۵۰	۱۵۰-۲۵۰

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
1	غیر سنتی	برگ، گل، بذر	<i>Cenchrus sp.</i> , <i>prosopis cineraria</i>
2	غیر سنتی	برگ، گل، بذر	<i>Asphodelus tenuifolius</i> – <i>ziziphus spina-christi</i>
3	غیر سنتی	برگ، گل، بذر	<i>Stipa capensis</i> , <i>Carthamus oxyacantha</i>
4	سنتی	برگ	<i>Acacia tortilis</i> , <i>A. oerfota</i> , <i>Hammada salicornica</i>
5	سنتی	برگ، بذر، صمغ و پوست ساقه	<i>Calotropis cineraria</i> , <i>Ziziphus spina-christi</i>
6	غیر سنتی	ریشه	<i>Trichodesma stocksii</i> , <i>Teucrium stocksianum</i>
7	غیر سنتی	ریشه	<i>Acanthophyllum bracteatum</i> , <i>Amygdalus scoparia</i>
8	سنتی	برگ، گل	<i>Juniperus excelsa</i> , <i>Daphne mucronata</i>
9	سنتی	برگ، گل	<i>Platychaete aucheri</i> , <i>Artemisia aucheri</i>
10	سنتی	برگ، ساقه	<i>Samolus valerandi</i> , <i>Mentha longifolia</i>
11	سنتی	برگ	<i>Gailonia aucheri</i> , <i>Taveniera glabra</i>
12	غیر سنتی	بذر، گل، پوست ساقه و ریشه	<i>Prosopis cineraria</i> . <i>Acacia nilotica</i>
13	سنتی	برگ، گل، ساقه، خار، ریشه	<i>Aelorupus littoralis</i> , <i>Cressa cretica</i>
14	سنتی	غده پیازی	<i>Lycopersicon esculentum</i> - <i>Solanum melongena</i>
15	سنتی	غده پیازی	<i>Alium cepa</i> , <i>Lycopersicon esculentum</i>
16	سنتی	ساقه، شیر	<i>Tephrosia persica</i> , <i>Taverniera sparteae</i>
17	غیر سنتی	بذر	<i>Platychaete aucheri</i> , <i>Convolvulus sp.</i>
18	غیر سنتی	بذر	<i>Malva neglecta</i> , <i>Chenopodium murale</i>
19	غیر سنتی	برگ، گل، میوه	<i>Vitis vinifera</i> , <i>Punica granatum</i>
20	سنتی	برگ، ریشه	<i>Amygdalus scoparia</i> , <i>Artemisia sp.</i>
21	سنتی	سرشاخه، صمغ	<i>Ephedra pachyclada</i> , <i>Artemisia sp.</i>
22	غیر سنتی	اندام هوایی	<i>Malva neglecta</i> , <i>Rumex vesicarius</i>
23	سنتی	اندام هوایی	<i>Alhagi persarum</i> , <i>Atriplex leucoclada</i>
24	سنتی	برگ	<i>Platychaete aucheri</i> , <i>Teucrium pollium</i>
25	سنتی	ریشه، شاخه، برگ	<i>Convolvulus leptocladus</i> , <i>Periploca aphylla</i>
26	سنتی	ساقه	<i>Centaurea bruguierana</i> , <i>Malva neglecta</i>
27	سنتی	برگ	<i>Coriandrum sativum</i> , <i>Petroselinum crispum</i>
28	سنتی	برگ	<i>Amygdalus scoparia</i> , <i>Juniperus excelsa</i>

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
29	سستی	برگ	<i>Francoeuria undulata</i> , <i>Cleome brachycarpa</i>
30	سستی	برگ و گل	<i>Astragalus</i> sp., <i>Convolvulus</i> sp., <i>Ebenus stellata</i>
31	غیر سستی	ریزوم، ریشه	<i>Phragmites australis</i> , <i>Populus euphratica</i>
32	سستی	بذر	<i>Malva neglecta</i> , <i>Chenopodium murale</i>
33	سستی	صمغ	<i>Otostegia persica</i> , <i>Periploca aphylla</i>
34	سستی	ریشه	<i>Artemisia sieberi</i> , <i>Platychaete aucheri</i>
35	غیر سستی	میوه، ریشه، رزین	<i>Rhizophora mucronata</i> , <i>Halocnemum strobilaceum</i>
36	سستی	برگ	<i>Salsola baryosma</i> , <i>Suaeda fruticosa</i>
37	غیر سستی	برگ، بذر، ریشه	<i>Hammada salicornica</i> , <i>Salvia santanilifolia</i>
38	غیر سستی	برگ، بذر، ریشه	<i>Cymbopogon olivieri</i> , <i>Ochradenus aucheri</i>
39	غیر سستی	اندام هوایی	<i>Rumex vesicarius</i> , <i>Taverniera glabra</i>
40	سستی	بذر	<i>Juniperus excelsa</i> , <i>Acer monspessulanum</i>
41	غیر سستی	برگ، بذر	<i>Rubia albicaulis</i> , <i>Daphne mucronata</i>
42	سستی	برگ	<i>Melingtonia hortensis</i> , <i>Prosopis cinerariu</i>
43	سستی	برگ، شیرابه	<i>Acacia nilotica</i> , <i>Prosopis cineraria</i>
44	غیر سستی	اندام زیرزمینی	<i>Catharanthus roseus</i> , <i>Hibiscus rosa-chinensis</i>
45	سستی	برگ، میوه	<i>Amygdalus lycioides</i> , <i>Convolvulus</i> sp.
46	سستی	برگ، سرشاخه جوان	<i>Acacia tortilis</i> , <i>Prosopis cineraria</i>
47	سستی	برگ، میوه	<i>Periploca aphylla</i> , <i>Gymnocarpus decancer</i>
48	سستی	میوه، بذر	<i>Francoeuria undulata</i> , <i>Ricinus communis</i>
49	غیر سستی	برگ، ساقه، شیر	<i>Trigenella uncata</i> , <i>Plantago</i> sp.
50	غیر سستی	میوه	<i>Cucumis sativus</i> , <i>Solanum melongena</i>
51	سستی	ساقه گوشتی	<i>Euphorbia larica</i> , <i>pennisetum divisum</i>
52	سستی	ساقه گوشتی	<i>Periploca aphylla</i> , <i>Ephedra pachyclada</i>
53	غیر سستی	میوه، بذر	<i>Mangifera indica</i> , <i>Citrus limon</i>
54	غیر سستی	ریشه، میوه	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> , <i>Melia indica</i>
55	سستی	برگ	<i>Hammada salicornica</i> , <i>Ziziphus spina-christi</i>
56	غیر سستی	گل، میوه	<i>Nicotiana tobacum</i> , <i>Solanum melongena</i>
57	سستی	میوه	<i>Citrus nobilis</i> , <i>Conyza canadensis</i>
58	سستی	برگ	<i>Heliotropium bacciferum</i> , <i>Lycium shawii</i>

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
59	غیر سنتی	اندام هوایی	Hibiscus rosa-chinensis, Tecoma stans
60	سنتی	برگ، گل	Stipa capensis, Fagonia sp.
61	غیر سنتی	گل، برگ	Phylla nodiflora, Conyza canadensis
62	غیر سنتی	گل، برگ	Tephrosia persica, Taverniera glabra
63	غیر سنتی	ریزوم	Olea ferruginea, Daphne mucronata
64	غیر سنتی	برگ	Malva neglecta, Chenopodium murale
65	سنتی	برگ	Malva neglecta, Asphodelus tenuifolius
66	غیر سنتی	اندام هوایی	Cynodon dactylon, Dactyloctenium sp
67	غیر سنتی	بذر	Anethum graveolans, Solanum melongena
68	سنتی	برگ، گل	Eynodon dactylon, Carthamus axyacantha
69	سنتی	میوه، بذر	Taverniera spartea, Leptadenia pyrotechnica
70	سنتی	پوست میوه	Terminalia cattapa, Citrus limon
71	سنتی	میوه	Terminalia cattapa, Citrus bigardia
72	سنتی	اندام هوایی	Hammada salicornica, Euphorbia larica
73	غیر سنتی	برگ، ریشه	Dodonaea viscosa, Melia indica
74	سنتی	ریشه	Acacia tortilis, Ziziphus spina-christi
75	غیر سنتی	تمام اندامها	Zygophyllum qatarense, Salsola sp.
76	سنتی	ریشه	Pycnocycla aucherana, Periploca aphylla
77	غیر سنتی	تمام اندامها	Amygdalus scoparia, Dodonaea viscosa
78	غیر سنتی	تمام اندامها	Ammimajus, Cynodon dactylon
79	غیر سنتی	تمام اندامها	Tephrosia persica, Taverniera glabra
80	سنتی	میوه، برگ تازه روییده	Calotropis procera, Ziziphus spina-christi
81	سنتی	میوه	Calotropis procera, Albizzia lebbeck
82	سنتی	میوه، برگ تازه روییده	Calotropis procera, Albizzia lebbeck
83	سنتی	بذر، برگ	Chenopodium murale, Malva neglecta
84	سنتی	برگ	Heliotropium bacciferum, Leptadenia pyrotechnica
85	سنتی	میوه	Olea ferruginea, Daphne mucronata
86	سنتی	تمام اندامها	Trianthema portulacastrum, Alhagi persarum
87	غیر سنتی	بذر، میوه	Cucurbita melo, Solanum melongena
88	غیر سنتی	بذر، میوه	Cucumis sativus, Solanum melongena

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
89	غیر سنتی	کلیه اندامها	Medicago sativa, Trigonella sp.
90	سنتی	برگ سبز	Gymnocarpus decander, Taverniera glabra
91	غیر سنتی	ریزوم، ریشه، برگ، ساقه و شیره	Chloris virgata, Amaranthus graecizans
92	غیر سنتی	ریزوم، ریشه	Cynodon dactylon, Chloris virgata
93	غیر سنتی	پوست ساقه	Dodonaea viscosa, Nannorhops ritchieana
94	سنتی	پوست ساقه، برگ	Juniperus excelsa, Pistacia atlantica
95	سنتی	پوست ساقه، برگ	Amygdalus scoparia, Amygdalus lycioides
96	غیر سنتی	برگ، گل، بذر	Cleome brachycarpa, Taverniera glabra
97	سنتی	بذر	Alhagi persarum, Anagalis arvensis
98	غیر سنتی	ریشه	Phragmites australis, Nerium oleander
99	سنتی	اندام هوایی	Daphne mucronata, Juniperus excelsa
100	سنتی	برگ	Otostegia persica, Amygdalus scoparia
101	سنتی	اندام هوایی	Hammada salicornica, Atriplex leucoclada
102	سنتی	صمغ	Artemisia sieberi, Amygdalus lycioides
103	غیر سنتی	اندامهای هوایی	Stipa capensis, Prosopis cineraria
104	سنتی	میوه	Salix alba, Populus alba
105	غیر سنتی	ساقه، ریشه، میوه	Ephedra pachyclada, Rhamnus pallasii
106	سنتی	ساقه، برگ	Artemisia aucheri, Dodonaea viscosa
107	سنتی	ریشه	Stipa capensis, Medicago polymorpha
108	غیر سنتی	کلیه اندامها	Taverniera glabra, Acacia tortilis
109	سنتی	برگ	Melia indica, Prosopis guliflora
110	غیر سنتی	ریشه، شیرابه، بذر	Euphorbia larica, Taverniera glabra
111	سنتی	برگ و ساقه	Cynodon dactylon, Chloris virgata
112	سنتی	شیرابه	Acacia ehrenbergiana, Taverniera glabra
113	سنتی	ریشه	Periploca aphylla, Platychaete glaucoscense
114	غیر سنتی	اندام هوایی، شیرابه	Phoenix dactylifera, Citrus limon
115	غیر سنتی	برگ	Anagalis arvensis, Chrozophora obliqua
116	غیر سنتی	گل، بذر	Solanum melongena, Allium cepa
117	سنتی	اندام هوایی	Gymnocarpus decander, Cymbopogon olivieri

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
118	سستی	صمغ، ریشه	Platychaete aucheri, Artemisia aucheri
119	غیر سستی	ریشه، برگ، پوست ساقه	Calotropis procera, Prosopis cineraria
120	سستی	شیره، میوه	Artemisia aucheri, Pistacia atlantica
121	غیر سستی	پوست ساقه، میوه	Ficus bengalensis, Hibiscus rosa-chinensis
122	سستی	بذر	Coriandrum sativum, Malva neglecta
123	غیر سستی	بذر، سرشاخه برگدار	Artemisia sieberi, Periploca aphylla
124	سستی	برگ	Cymbopogon olivieri, centaurea bruguierana
125		برگ، ساقه	Plantago sp., Malva neglecta
126	سستی	برگ، سرشاخه، گل	Lycium shawii, Cymbopogon olivieri
127	غیر سستی	ریشه	Anagalis arvensis, Erodium sp.
128	غیر سستی	کلیه اندامها	Heliotropium bacciferum, lycium shawii
129	غیر سستی	بذر	Otostegia persica, Amygdalus scopania
130	غیر سستی	میوه	Otostegia persica, Convolvulus sp.
131	سستی	برگ، ساقه، ریشه	Prosopis farcta, Carthamus oxyacantha
132	سستی	ریشه	Eucalyptus camaldulensis, Melia indica
133	سستی	برگ	Taverniera glabra, Cornulaca monocantha
134	غیر سستی	ساقه	Periploca aphylla, Euphorbia larica
135	سستی	برگ، ساقه	Taverniera glabra, Acacia ehrenbergiana
136	سستی	برگ، ساقه، گل	Platychaete aucheri, Artemisia oucheri
137	غیر سستی	گل، ساقه، دانه	Zea mays, Hordeum vulgare
138	سستی	اندام هوایی	Sphaerocoma aucheri, Cornulaca monocantha
139	غیر سستی	برگ، سرشاخه، گل، بذر	Taverniera glabra, Alhagi persarum
140	غیر سستی	اندام هوایی	Pteropryum aucheri, Convolvulus sp.
141	غیر سستی	میوه، برگ، دانه	Cucumis sativus, Solanum melongena
142	غیر سستی	گل، ریشه	Tecoma stans, Melia indica
143	غیر سستی	اندام هوایی	Taverniera glabra, Gailonia aucheri
144	سستی	بذر	Stipa capensis, Triticum aestivum
145	غیر سستی	اندام هوایی	Artemisia aucheri, Taverniera glabra
146	غیر سستی	بذر	Periploca aphylla, Pteropryum aucheri
147	غیر سستی	کلیه اندامها	Euphorbia larica, Cymbopogon olivieri

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
148	غیر سنتی	برگ	Hibiscus rosa-chinensis, Euphorbia indica
149	غیر سنتی	برگ، گل	Rosa damascena, Catharanthus roseus
150	سنتی	ریشه، برگ، مغز میوه	Amygdalus scoparia, Ephedra pachyclada
151	سنتی	برگ، میوه	Daphne mucronata, Olea ferruginea
152	غیر سنتی		Taverniera spartea, Stipa capensis
153	غیر سنتی	بذر	Amygdalus scoparia, Convolvulus sp.
154	غیر سنتی	بذر	Taverniera glabra, Tephrosia persica
155	غیر سنتی	برگ	Tephrosia persica, Malva neglecta
156	سنتی	برگ	Cynodon dactylon, Chloris virgata
157	سنتی	برگ، ساقه، گل	Taverniera glabra, Tephrosia persica
158	سنتی	سرشاخه، میوه	Cordia myxa, Citrus limon
159	غیر سنتی	بذر	Faba vulgaris, Solanum melonyena
160	سنتی	بذر	Solanum tuberasum, Anethum graveolans
161	سنتی	ساقه و شیره آن	Lycium shawii, Cornulaca monocantha
162	سنتی	سرشاخه، برگ، میوه	Acacia oerfota, Taverniera spartea
163	غیر سنتی	میوه	Solanum melongena, Cucumis sativus
164	سنتی	بذر	Asphodelus tenuifollus, Malva parviflora
165	سنتی	بذر	Chenopodium murale, Anagalis arvensis
166	سنتی	میوه، هسته، صمغ	Citrus limon, C. sthensis
167	سنتی	برگ، گل	Anthemis sp., Anagalis arvensis
168	سنتی	برگ، میوه	Eucalyptus camaldulensis, Prosopis juliflora
169	سنتی	برگ، ریشه	Adiantum capillus-veneris, Nerium oleander
170	سنتی	برگ، سرشاخه و ساقه نازک	Equisetum sp., Teucrium pollium
171	سنتی	اندام هوایی	Trianthema portulacastrum, Blepharis persica
172	سنتی	برگ	Periploca aphylla, Platychaete aucheri
173	غیر سنتی	برگ، ریشه، میوه	Terminalia catta, Vitis vinifera
174	غیر سنتی	ریشه، برگ، میوه	Punica granatum, Morus alba
175	غیر سنتی	ریشه، ساقه، برگ، گل	Citrus sinensis, C. limon
176	غیر سنتی	برگ	Mentha longifolia, Adiantum capillus-veneris
177	سنتی	برگ	Vitex negundo, Glycyrrhiza glabra

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
178	سستی	برگ تازه رسته	Rhazia stricta, Dodonaea viscosa
179	سستی	برگ، شیره	Dodonaea viscosa, Phragmites australis
180	سستی	برگ، شیره	Populus auphratica, Rhazia stricta
181	غیر سستی	برگ	Solanum melongena, cucumis sativus
182	سستی	سرشاخه، میوه	Periploca aphylla, Convolvulus sp.
183	سستی	بذر، برگ	Nicotiana tobacum, Coriandrum sativum
184	غیر سستی	برگ، ریشه	Citrus vulgaris, Citrus limon
185	غیر سستی	برگ، میوه	Citrus paradisi, C. vulgaris
186	سستی	برگ	Acer monspessulanum, Juniperus excelsa
187	سستی	ریشه	Artemisia aucheri, Fortuynia bungei
188	سستی	برگ، گل، خار	Periploca aphylla, Amygdalus scoparia
189	غیر سستی	میوه	Sesamum indicum, Hordeum vulgare
190	غیر سستی	گل، دانه	Acacia nilotica, Melia indica
191	سستی	بذر، برگ	Zygophyllum atriplicoides, Artemisia sieberi
192	غیر سستی	ریشه	Acacia tortilis, Lycium shawii
193	سستی	برگ	Taverniera glabra, Gailonia aucheri
194	سستی	برگ، گل	Dodonaea viscosa, Amygdalus scoparia
195	غیر سستی	اندام هوایی	Ochradenus aucheri, Echinops sp.
196	غیر سستی	اندامهای مختلف	Coriandrum sativum, Allium cepa
197	غیر سستی	میوه، بذر	Cicer arietinum, Solanum melongena
198	سستی	میوه، هسته، برگ	Prosopis cineraria, Ziziphus spina-christi
199	سستی	ریشه	Populus auphratica, Saccharum sp.
200	سستی	اندامهای هوایی	Ammi majus, Cynodon dactylon
201	سستی	برگ	Lawsonia inermis, Abutilon fruticosum
202	سستی	برگ، گل، صمغ	Amygdalus scoparia, Ephedra pachyclada
203	غیر سستی	صمغ	Periploca aphylla, Amygdalus scoparia
204	غیر سستی	میوه، برگ، پوست	Alhagi persarum, Cynodon dactylon
205	غیر سستی	پوست	Albizzia lebbeck, Eucalyptus camaldulensis
206	سستی	بذر	Taverniera glabra, Hammada salicornica
207	سستی	برگ	Taverniera glabra, Lycium shawii

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
208	غیر سنتی	بذر، برگ	Taverniera glabra, Cleome brachycarpa
209	سنتی	برگ	Pteropryum aucheri, Ziziphus spina-christi
210	سنتی	بذر	Tephrosia persica, Taverniera glabra
211	سنتی	بذر	Tephrosia persica, Taverniera glabra
212	غیر سنتی	برگ، میوه، پوست، ریشه	Amygdalus scoparia, Pteropryum aucheri
213	سنتی	برگ	Platychaete aucheri, Grantia aucheri
214	سنتی	برگ	Phragmites australis, Saccharum sp.
215	غیر سنتی	برگ	Cynodon dactylon, Alhagi persarum
216	سنتی	برگ، گل، صمغ	Ziziphus spina-christi, Prosopis koelziana
217	سنتی	برگ نورسته	Phoenix dactylifera, Ziziphus spina-christi
218	غیر سنتی	صمغ	Ziziphus spina-christi, Acacia oerfota
219	سنتی	برگ	Mangifera indica, Citrus limon
220	سنتی	برگ، گل، ساقه، ریشه	Astragalus fasciculifolius, Periploca aphylla
221	غیر سنتی	سرشاخه	Amygdalus scoparia, Artemisia sieberi
223	سنتی	میوه	Platychaete glaucoscense, Amygdalus scoparia
223	سنتی	برگ، ساقه	Blepharis persica, Centaurea bruguierana
224	غیر سنتی	اندامهای هوایی	Acanthophyllum bracteatum, Convolvulus sp.
225	سنتی	ریشه غده‌ای	Solanum melongena, nicotiana tabacum
226	سنتی	برگ	Cleome brachcarpa, Euphorbia larica
227	سنتی	برگ	Gailonia aucheri, Lycium shawii
228	سنتی	ریشه	Salvia sharifii, Artemisia aucheri
229	سنتی	پوست تنه	Avicennia marina, Suaeda maritima
230	سنتی	برگ، بذر	Abutilon fruticosum, Populus aphyrratica
231	سنتی	گل	Hibiscus rosa-chinensis, Tecoma stans
232	سنتی	بذر	Chenopodium murale, Mulva neglecta
233	سنتی	میوه	Malva neglecta, M. parviflora
234	سنتی	برگ، پوست ساقه	Populus aphyrratica, Ricinus communis
235	غیر سنتی	اندامهای مختلف	Halocharis sulphurea, Suaeda fruticosa
236	سنتی	برگ، ریشه	Capparis dicidua, Acacia tortilis
237	سنتی	بذر	Blepharis persica, Gymnocarpus decander

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
238	غیر سستی	بذر	Platychaete aucheri, Periploca aphylla
239	سستی	برگ	Otostegia persica, Periploca aphylla
240	سستی	بذر	Platychaete aucheri, Amygdalus scoparia
241	غیر سستی	کلیه اندامها	Adiantum capillus-veneris, Mentha longifolia
242	سستی	برگ	Medicago laciniata, Malva neglecta
243	سستی	غده پیازی	Teucrium orientale, Salvia sharifii
244	غیر سستی	کلیه اندامها	Platychaete aucheri, Teucrium pollium
245	غیر سستی	بذر، برگ	Gailonia aucheri, Taverniera glabra
246	غیر سستی	بذر، برگ، ریشه	Washingtonia filifera, Tecoma stans
247	سستی	میوه، بذر	Lycium shawii, Acacia tortilis
248	غیر سستی	برگ	Cucumis sativus, Allium cepa
249	سستی	میوه	Malva parviflora, chenopodium murale
250	غیر سستی	غده	Sesamum indicum, Cucumis sativus
251	غیر سستی	برگ، ریشه، ساقه، گل	Calligonum commosum, Hammada salicornica
252	غیر سستی	ریشه، دانه، برگ	Amygdalus scoparia, Convolvulus sp.
253	سستی	برگ	Ebenus stellata, Ephedra pachyclada
254	سستی	برگ	Halocnemum strobilaceum, Salsola sp.
255	سستی	میوه، هسته	Psidium guajava, Mangifera indica
256	سستی	هسته	Mangifera indica, Citrus limon
257	سستی	پوست ساقه	Ziziphus spina-christi, Calotropis procera
258	غیر سستی	پوست ساقه، گال، شاخه گلدار	Suaeda fruticosa, Salsola sp.
259	سستی	برگ	Suaeda fruticosa, Cressa cretica
260	سستی	برگ	Ebenus stellata, Amygdalus scoparia
261	سستی	ساقه	Hammada salicornica, Acacia tortilis
262	غیر سستی	برگ	Melia indica, Acacia nilotica
263	غیر سستی	سرشاخه، برگ، گل، پوست	Ziziphus spina-christi, Pteropyrum aucheri
264	سستی	برگ	Taverniera glabra, Gailonia aucheri
265	سستی	میوه	Mangifera indica, Citrus limon
266	سستی	گل، برگ	Salvia sharifii, Taucium pollium

ردیف	نوع مصرف	اندام مصرفی	گیاهان همراه
267	سستی	برگ، گل، بذر	Otostegia persica, Platychaete aucheri
268	غیر سستی	سرشاخه، گل	Samolus ualeriandi, Adiantum capillus veneris
269	سستی	برگ	Periploca aphylla, Amygdalus scoparia
270	غیر سستی	کلیه اندامها	Aelorupus littoralis, Cressa cretica
271	سستی	برگ، گل، میوه	Taverniera glabra, Tephrosia persica
272	سستی	برگ	Grewia tenax, Gymnocarpus decander
273	سستی	برگ، ریشه	Grantia aucheri, Gailonia aucheri
274	سستی	بذر	Allium cepa, Coriandrum sativum
275	سستی	برگ	Malva neglecta, Chenopodium murale
276	سستی	کاه گندم	Hordeum vulgare, Stipa capensis
277	غیر سستی	برگ، سرشاخه، میوه	Phragmites australis, Saccharum sp.
278	غیر سستی	برگ، ریشه، پوست ساقه	Populus euphratica, Phragmites australis
279	سستی	بذر	Glycyrrhiza glabra, Saccharum sp.
280	سستی	برگ	Citrus limon, C. sinensis
281	غیر سستی	میوه، بذر،	Rhazia stricta, Periploca aphylla
282	غیر سستی	میوه	Chenopodium album, Geranium sp.
283	سستی	برگ	Otostegia persica, Periploca aphylla
284	سستی	کاکل	Triticum aestivum, Hordeum vulgare
285	سستی	برگ	Otostegia persica, Platychaete aucheri
286	سستی	اندام هوایی	Platychaete aucheri, Amygdalus scoparia
287	غیر سستی	میوه	Citrus vulgaris, Citrus sinensis
288	غیر سستی	ریشه، پوست ساقه، برگ، میوه	Phoenix dactylifera, Mangifera indica
289	غیر سستی	برگ، میوه	Zygophyllum atriplicoides, Astragalus sp.
290	سستی	برگ، میوه، ریشه، پوست ساقه	Prosopis cineraria, Acacia ehrenbergiana
291	سستی	برگ، سرشاخه	Suaeda fruticosa, Salsola sp.
292	غیر سستی	بذر، برگ	Capparis dacidua, Salvadora persica

بحث و نتیجه گیری

خلاصه نتایج بدست آمده از بررسیها نشان داده است که استان فارس، به دلیل وجود اقلیم و محیطهای گوناگون، گونه‌های دارویی بسیار متنوعی دارد که در پهنه دشتها و کوهساران گسترش دارند، به طوری که بخش قابل ملاحظه‌ای از آنها، گیاهانی با ارزش بوده و منبع ژنتیکی مهمی به شمار می‌روند. از این رو می‌توان فلور فارس را یکی از منابع مهم داروهای گیاهی طبیعی ایران، به شمار آورد. گرچه اقدامات و بررسیهای انجام شده در مورد جمع‌آوری و شناسایی گیاهان دارویی بومی استان با موفقیت همراه بوده است، لکن کافی به نظر نمی‌رسد. زیرا بعضی از مناطق استان که از تواناییهای بالقوه رشد و نمو در عرصه گونه‌های گیاهی برخوردارند، هنوز مورد بررسی کافی قرار نگرفته‌اند. از طرفی چون گیاهان خودروی فارس، برخلاف گیاهان کشت شده، در محدوده‌های جغرافیایی گسترده‌ای پراکنش دارند، بنابراین جمع‌آوری و یا دسترسی به آنها از نظر اقتصادی مقرون به صرفه نیست. چراکه بیشتر گونه‌های دارویی، جوابگوی صنایع مختلف و از جمله صنایع داروسازی و بسته‌بندی داروهای گیاهی، نیستند. به علاوه استفاده بیش از حد و به ویژه برداشتهای بی‌رویه از بعضی از گونه‌های دارویی مهم آنها را در معرض انقراض و نابودی قرار خواهد داد. مشاهدات بدست آمده از نتایج کشت گیاهان دارویی در فارس، با توجه به شرایط آب و هوایی خاصی که در منطقه حکمفرماست، نشان داده‌اند که تمام گونه‌های کاشته شده در مزرعه و کلکسیون، از رویش بسیار خوب و تولید زیادی برخوردارند. به ویژه گونه‌هایی که در بیشتر مواقع، در صنایع مختلف و حتی صادرات، مورد توجه خاص هستند.

پیشنهادهای

چون نتایج بدست آمده از تحقیقات طرح گیاهان دارویی، زمینه اقتصادی - اجتماعی صنایع تبدیلی را در امر توسعه صادرات غیرنفتی در استان فارس، ایجاب می‌نماید،

بنابراین پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

- ۱- ارائه شیوه‌های جدید کاشت، تکثیر و تولید گونه‌های اصیل بومی و غیربومی مورد نیاز جامعه
- ۲- ترغیب فرهنگ استفاده از گیاهان دارویی در جامعه از طریق رسانه‌های گروهی
- ۳- تعیین گیاهان و محصولات فرعی که امکان تبدیل و ارزش افزوده آنها موجود است.
- ۴- ضابطه‌مند کردن داروهای گیاهی، با توجه به تجارب دست‌اندرکاران طب جدید و طب سنتی قدیم.
- ۵- تعیین نقش صنایع تبدیلی، در افزایش صادرات غیرنفتی.
- ۶- تعیین اقداماتی که برای توسعه صادرات محصولات فرآوری شده بایستی انجام پذیرد.
- ۷- تعیین مشکلات صنایع تبدیلی و ارائه راه‌حلهای آن.
- ۸- تعیین ظرفیتهای صادراتی صنایع تبدیلی استان فارس و چگونگی افزایش آن
- ۹- بررسی تکنولوژی موجود و ارائه تکنولوژی مناسب جهت تبدیل ضایعات و مازاد گیاهی و محصولات فرعی به فرآورده‌های جنبی.
- ۱۰- تعیین اولویتهای سرمایه‌گذاری در صنایع تبدیلی
- ۱۱- دفع مشکلات صنایع تبدیلی و ارائه راه‌حلهای آن.
- ۱۲- سرمایه‌گذاری منطقی و معقول به منظور ایجاد مزارع، باغها و شرکتهای کشت و صنعت گیاهان دارویی، با رعایت ضوابط قانونی.
- ۱۳- ایجاد توسعه صنایع دارویی گیاهی و فرآورده‌های جنبی آنها، همراه با بسته‌بندی داروهای گیاهی.
- ۱۴- بررسی جایگاه محصولات صنایع تبدیلی ایران در بازارهای جهانی.
- ۱۵- ارتباط با بازار جهانی به منظور تهیه و تولید گونه‌های اصیل مورد نیاز و در نتیجه صادرات گیاهان مورد لزوم کارخانه‌های خارجی.
- ۱۶- تعیین جایگاه و مزایای نسبی استان فارس، به منظور استقرار صنایع تبدیلی در این استان.

سپاسگزاری

در اینجا بر خود لازم می‌دانم، از همه کسانی که به نحوی اینجانب را یاری نمودند، به ویژه از:

- جناب آقای مهندس باباخانلو عضو محترم هیأت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع که همواره هماهنگی و برنامه‌ریزی طرح را به عهده داشتند.
- جناب آقای دکتر ولی ... مظفریان، عضو محترم هیأت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع که در امر گیاهشناسی، یاریم نمودند.
- جناب آقای مهندس غلامرضا باژیان، عضو محترم هیأت علمی و ریاست مرکز تحقیقات منابع طبیعی و امور دام استان فارس که از هیچ گونه امکانات دریغ نورزیدند.
- جناب آقای دکتر یوسف علی سعادت، عضو محترم هیأت علمی و ریاست بخش منابع طبیعی مرکز تحقیقات فارس که در فراهم نمودن امکانات گروه گیاهان دارویی و محصولات فرعی، همگام بودند.
- خانم لطیفه احمدی، عضو هیأت علمی مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع که در چاپ و انتشار این مقاله زحمات زیادی را تقبل کردند.
- آقای حسن سالارنیا، مسئول چاپ و انتشارات مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع که همواره جهت چاپ نشریات اینجانب زحمات زیادی کشیدند.
- آقای مهندس پرویز زندی که در عملیات صحرایی و نیز احداث کلکسیون گیاهان همراه بودند.
- و سرکار خانم عباسپور که حروفچینی و صفحه‌آرایی مقاله را بر عهده داشته‌اند.

منابع

- ۱- امین، غلامرضا ۱۳۷۰. گیاهان دارویی سنتی ایران. جلد اول، انتشارات معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۲۳۰ صفحه.
- ۲- آینه چی، یعقوب ۱۳۵۸. مفردات پزشکی. جلد دوم، انتشارات دانشگاه تهران، ۴۲۴ صفحه.
- ۳- آینه چی، یعقوب ۱۳۵۶. مفردات پزشکی و گیاهان دارویی ایران. انتشارات دانشگاه تهران، ۱۱۹۶ صفحه.
- ۴- توکلی صابری، محمدرضا و محمدرضا صداقت ۱۳۶۴. گیاهان دارویی. انتشارات سازمان پژوهش، ۲۵۶ صفحه.
- ۵- رجحان، محمدصادق ۱۳۶۰. کتاب شفا با گیاهان دارویی. چاپ سوم، انتشارات خمام، ۲۵۵ صفحه.
- ۶- ثابتی، حبیب‌ا... ۱۳۴۴. درختان و درختچه‌های ایران. انتشارات دانشگاه تهران. ۵۹۳ صفحه.
- ۷- زرگری، علی ۱۳۶۰. گیاهان دارویی. جلد اول تا چهارم، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۸- زمان، ساعد ۱۳۷۰. گیاهان دارویی. انتشارات ققنوس، ۳۶۷ صفحه.
- ۹- شماع، محمود و هوشنگ ساعدی ۱۳۶۲. گیاهان سمی و تأثیر مسمومیت آنها در حیوانات. انتشارات دانشگاه تهران، ۲۹۷ صفحه.
- ۱۰- طاهباز، فوزیه ۱۳۷۱. زیست‌شناسی علفهای هرز. انتشارات دانشگاه تهران، ۲۲۶ صفحه.
- ۱۱- قهرمان، احمد، سالهای متفاوت، فلور رنگی ایران. جلد ۱-۱۳، انتشارات مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع، ۱۶۲۵ صفحه.
- ۱۲- کریمی، هادی ۱۳۶۹. مرتعداری. انتشارات دانشگاه تهران، ۴۰۸ صفحه.

- ۱۳- لسانی، حسن ۱۳۷۰. مبانی فیزیولوژی گیاهی. انتشارات دانشگاه تهران، ۲۲۶ صفحه.
- ۱۴- مبین، صادق ۱۳۵۹. رستنی‌های ایران. جلد اول تا سوم، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۵- مشیدی، بدیع‌ا... و مهدی سمسار ۱۳۵۷. مفردات پزشکی، جلد اول. انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۶- مظفریان، ولی‌ا... ۱۳۶۲. خانواده چتریان در ایران. انتشارات موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع، ۳۹۵ صفحه.
- ۱۷- مومنی، تاج‌خانم و نوبهار شاه‌رخی ۱۳۷۰. اسانسهای گیاهی و اثرات درمانی آنها. انتشارات دانشگاه تهران، ۱۲۸ صفحه.
- ۱۸- نراقی، مهدی ۱۳۶۱. نسخه‌های شفابخش. انتشارات سپهر، ۳۶۶ صفحه.
- ۱۹- نوش دارو، شرکت داروسازی، بی‌تا، با طبیعت آشتی کنیم. صفحات ۴-۶.
- 20- Ewald, E. 1959. Pflanzenkunde. 1. Band, 5. Aufgabe, Bayerische Schulbuchverlag, 168 Seiten.
- 21- Graf, J., Pflanzenbestimmungsbuch, 3. Aufgabe, Lehmannsverlag, Muenchen, 310 Seiten.
- 22- Gurtner, M. 1968. Gesud durch Heilkraeuter, Condromverlag, 503 seiten.
- 23- Klapp, E. 1967. Lehrbuch des Acker und pflanzenbau, Verlag paulparey, Berlin, 604 seiten.
- 24- Messegue, M. 1973. Die Natur hat immer recht, verlag, fritz Molden, Wien, 320 seiten.